Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

Кошт нумару—3 кап.

Савецкая Беларусь

ОРГАН ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ БССР.

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА:
На 1 месяц . . . 70 к.
» 3 » . . . 2 р.
» 6 » . . . 4 »
» 1 год . . . 7 »
Зьмена адрасу: іншагароднія — 20 к., мясцовыя — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ:
За радок нонпарэлі пасьля тэксту . . . . . . 50 к.
За радок нонпарэлі пасярод тэксту . . . . . 1 р.
За радок нонпарэлі перад тэкстам . . . . . 1 р. 50 к.
Сьпешныя—на 50 проц. дараж.
Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ:
За 1 дакумант . . 35 кап.
„ кожны дадатковы—15 „
Беспрац. і чырвонаармейцы за 1 дакумант—15 к., за кожны дадатковы—5 кап.
Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

Падпіска прымаецца ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх паштова-тэлеграфных канторах
Абвесткі прымаюцца канторай газэты: Менск, Савецкая 63. Тэл. № 244
АДРАС РЭДАКЦЫІ—Менск. Савецкая, 63. Тэл. № 478. Тэл рэдактара—769

7-ы год выданьня. штодзённая газэта № 148 (1743) Субота, 3-га ліпеня 1926 г

Да ўсіх працоўных Беларусі.

Таварышы!

Сёньня Міжнародны Дзень Каапэрацыі. У гэты дзень рэвалюцыйныя каапэрацыйныя масы ўсіх краёў будуць дэманстраваць сваю моц і дасягненьні ў барацьбе з капіталізмам.

Але большасьць Міжнароднага Каапэрацыйнага Савету дагэтуль яшчэ цалкам знаходзіцца пад уплывам сваіх буржуазных урадаў і, ня толькі не дапамагае барацьбе каапэрацыі з капіталізмам, але як мага стараецца адцягнуць яе ад гэтае барацьбы, прасякнуць працоўных думкаю, што каапэрацыя не павінна ўмешвацца ў палітычную барацьбу рабочае клясы, а павінна быць нэйтральнаю. Нават тады, калі фашысты разграмілі каапэрацыйныя арганізацыі Італіі і Баўгарыі, Міжнародны Каапэрацыйны Савет астаўся «нэўтральным», нічога не зрабіў, каб абараніць каапэрацыю ў гэтых краёх.

Усе прапановы прадстаўнікоў савецкае каапэрацыіі, накіраваныя да пагоджанасьці працы каапэрацыі з агульнаю барацьбою рабочае клясы, няўхільна правальваліся большасьцю Міжнароднага Каапэрацыйнага Савету. Нават прапанова дапамагчы бастуючым гарнякам Англіі ня толькі ня была ўхвалена, але нават ня была пастаўлена на абгаварэньне, бо яна, згодна погляду Савету «нарушае прынцып нэўтральнасьці».

Каапэрацыя капіталістычных краёў, пакінутая на свае ўласныя сілы, адрэзаная ад агульнага рабочага руху, у бягучы час ня можа рабіць належнае дапамогі рэвалюцыйнай барацьбе рабочае клясы.

Толькі ў нас, у Саюзе Савецкіх Рэспублік, каапэрацыя атрымала сваё шырокае разьвіцьцё, пры поўным падтрыманьні камуністычнае партыі і савецкае ўлады.

«Калі дзяржаўная ўлада ў руках рабочае клясы, калі гэтай уладзе належаць усе сродкі вытворчасьці, у нас запраўднай задачай асталося толькі каапэраваньне жыхарства. Пры ўмове максымальнага каапэраваньня жыхарства, сам сабою дасягае мэты сацыялізм: Каапэраваць у дастарчаючай ступені шырока і глыбока жыхарства пры панаваньні НЭП'у ёсьць усё, што нам трэба»—так вучыў нас **Уладзімер Ільліч Ленін.**

Перад нашаю каапэрацыяй стаіць цэлы шэраг вялізарных задач.

Узьняць дабрабыт працоўных мас праз дачу добрага тавару па таннай цане, дачы крэдыту, разьвіцьця рабочага кватэрнага будаўніцтва і г. д.

Праводзіць упартую барацьбу з прыватным капіталам, паступова выціскаючы яго з рынку. Павялічыць культурнасьць сялянскае гаспадаркі, дапамагчы ўздыму яго эканамічнага ўзроўню, быць ініцыятарам і падсобнікам у правядзеньні ў вёсцы палепшаных форм вядзеньня сельскае гаспадаркі, дапамагаць калектывізацыі вёскі.

Устанавіць шчыльную сувязь гораду з вёскаю, пагадзіць гарадзкую прамысловасьць з сельскаю гаспадаркаю.

Як мага дапамагаць спэцыялізацыі сельскае гаспадаркі, ужываньню лішніх рабочых рук як у горадзе, так і ў вёсцы, шляхам утварэньня спэцыяльных вытворчых хаўрусаў.

Дапамагаць пазыкаю сельскай гаспадарцы і саматужніку, уцягваць сялянскую ашчаднасьць.

Усё гэта—задачы штодзённае працы каапэрацыі.

Наша каапэрацыя яшчэ маладая. У яе працы ёсьць яшчэ шмат недалікаў. Уся маса працоўных яшчэ мала ўцягнута ў каапэрацыю. Палепшыць працу каапэрацыі, зрабіць яе сапраўдным правадыром заветаў Ільліча можна толькі тады, калі ў яе працу будзе ўцягнута ўсё працоўнае жыхарства краю.

Толькі пры гэтых умовах каапэрацыя дасягне пастаўленых перад ёю задач, зробіцца магутнай зброяй будаўніцтва сацыялізму.

Усе ў рады каапэрацыі!

Няхай жыве правадыр каапэрацыі—камуністычная партыя!

Няхай жыве савецкая каапэрацыя!

Няхай жыве міжнародная салідарнасьць працоўных.

Цэнтральны Камітэт камуністычнае партыі (бальшавікоў) Беларусі.

Каапэрацыя—шлях да сацыялізму.

Сёньня сьвята каапэрацыі — Міжнародны дзень каапэрацыі. Як у нас—у СССР, так і ў іншых краінах каапэрацыя будзе адзначаць гэты дзень, рабіць падлікі сваёй працы, вызначаць шляхі для далейшае. Але ў нас і ў капіталістычных краінах каапэрацыя мае неаднолькавае значэньне і пэрспэктывы дзеля неаднолькавага сацыяльна-эканамічнага ладу. У капіталістычных краінах каапэрацыя ня можа прывесьці грамаду да сацыялізму і нават мець рашаючае значэньне ў справе вызваленьня працоўных, а можа толькі палепшыць крыху іх жыцьцё. Праз капіталістычныя трэсты, сындыкаты, банкі, крэдытныя і аптова-гандлёвыя ўстановы каапэрацыя там урастае ў агульную сыстэму капіталістычнае гаспадаркі, трапляе ў залежнасьць ад яе. Каб каапэрацыя адыграла сваю ролю—шляху да сацыялізму—трэба, каб яна не залежала ад капіталістычных гаспадарчых установ. Вось чаму працоўным у капіталістычных краінах каапэрацыя дасьць непараўнальна больш карысьці тагды толькі, як яны, замест капіталістычнага ладу, твораць лад, падобны да нашага.

У СССР каапэрацыя мае вялікія пэрспэктывы. Тут яна абапіраецца на трэсты, банкі, крэдытныя і гандлёвыя ўстановы, якія належаць савецкай дзяржаве. У сучасны пераходны момант, калі ідзе змаганьне сацыялістычных элемэнтаў гаспадаркі з капіталістычнымі, каапэрацыя адыгрывае вялізарную ролю ў гэтым змаганьні. З кожным годам мы прыкмячаем узрост сацыялістычных элемэнтаў гаспадаркі, памяншэньне капіталістычных элемэнтаў, прыкмячаем агульны ўзрост каапэрацыі.

Так, па ўсім СССР мы маем ўжо 16 міліёнаў каапэраваных гаспадарак. У тым ліку з 22 з паловаю гаспадарак у вёсцы—каапэраваных каля 10 міліёнаў. Агульны гандлёвы зварот каапэрацыі дасягае 5270 міліёнаў рублёў і ўжо параўнаўся са зваротамі прыватнага гандлю.

У БССР мы маем значны ўзрост каапэрацыі за мінулы час; напрыклад, спажывецкая каапэрацыя мае такія дасягненьні: за мінулы год лік крамаў павялічыўся на 27 проц., лік сяброў сельскае спажывецкае каапэрацыі на 35 проц., рабочае — на 40 працантаў. Звароты сельскае сеткі спажывецкае каапэрацыі павялічыліся на 150 проц., гарадзкой—на 77 проц. Зварот спажывецкае каапэрацыі дасягае 62 з пал. мільёнаў руб. і складае 31 проц. агульнага таварнага звароту. З гэтых ужо лічбаў мы можам бачыць значныя дасягненьні каапэрацыі.

Далейшымі агульнымі задачамі каапэрацыі зьяўляецца: павялічыць як мага больш лік сяброў, павялічыць звароты на столькі, каб яны значна перавышалі-б звароты прыватнага гандлю і такім чынам мець магчымасьць дыктаваць апошняму цэны, а з часам і зусім выцясьніць.

Аднэй з больш важных задач каапэрацыі цяпер зьяўляецца правядзеньне рэжыму эканоміі, скарачэньне выдаткаў, памяншэньне накідак і г. д.

Сувязь каапэрацыі з абслугоўваемай ёю масай, замацаваньне сувязі між працоўнымі гораду і вёскі, павялічэньне грамадзкасьці і актыўнасьці аб'яднаных у каапэрацыі працоўных таксама зьяўляецца бліжэйшай задачай каапэрацыі.

Гэтыя задачы каапэрацыя выканае толькі пры ўмовах увагі да яе і падтрыманьня з боку нашай грамадзкасьці.

Міжнародны дзень каапэрацыі павінен падштурхнуць, мабілізаваць і замацаваць гэтую ўвагу і падтрыманьне.

Я. М.

Кляса супроць клясы у Англіі.

Буржуазная большасьць палаты ўхваліла ў 3-м чытаньні закон аб 8-мі гадзінах працы для гарнякоў.

ЗА ДАЛЕЙШУЮ БАРАЦЬБУ ПРОЦІ ЗАКАБАЛЕНЬНЯ ГАРНЯКОЎ—ВОСЬ ГОЛАС БАСТУЮЧЫХ.

8-МІ ГАДЗІННЫ ДЗЕНЬ ПРАЦЫ У КАПАЛЬНЯХ УХВАЛЕН КАНЧАТКОВА.

АБСТРУКЦЫЯ ФРАКЦЫІ РАБОЧАЕ ПАРТЫІ Ў ПАЛАЦЕ.

ЛЁНДАН, 1-УІІ. Сёньня пры трэцім чытаньні ў палаце вобшчын законапраэкту аб 8-мігадзінным працоўным дні ў капальнях некаторыя сябры рабочае партыі іззноў распачалі вельмі сурова спрачацца проці яго. Сябра рабочае партыі Джонс назваў вайсковага міністра Брыджмана забойцаю. Старшыня загадаў Джонсу пакінуць залю пасяджэньня, бо ён не згадзіўся ўзяць сваіх слоў назад.

Бальдвін выступіў на абарону законапраэкту.

У адказе Бальцвіну сябра рабочае партыі Івенс Уолш сказаў, што заявы, нібыта вугольная прамысловасьць знаходзіцца ў крытычным становішчы, зьяўляюцца вялізарным абманам як грамадзкае думкі, так і палаты вобшчын. У працягу 4-х з паловаю апошніх гадоў вугольная прамысловасьць, водлуг слоў Уолша, плаціла штогоду 10 проц. дывідэнду на ўвесь укладзены ў яе капітал. Уолш заклікаў урад узяць законапраэкт назад, зазначыўшы, што гэта можа быць зроблена бяз страты аўтарытэту ўраду.

Статс-сэкратар па справах вугольнае прамысловасьці Лейн Фокс, які адказваў ад імя ўраду, некалькі разоў спыняў сваю прамову з-за выгукаў з месц.

Нарэшце ўрад прагаласаваў рэзалюцыю, якою былі спынены спрэчкі, і законапраэкт быў ухвален у трэцім чытаньні большасьцю 233—проці 147-мі галасоў.

„НІ ЦЭНТУ З ЗАРАБОТКУ, НІ СЭКУНДЫ ДА ДАУЖЫНІ ПРАЦ. ДНЮ.

ЛЁНДАН, 1-VII. Кук зьмясьціў у камуністычным штотыднёвым органе «Уоркерс Уітлі» артыкул, у якім заяўляе, што першы лёзунг гарнякоў—«ні цэнту з заработку, ні сэкунды да даўжыні працоўнага дню»—застаецца нязьменным.

«Я ня думаю ісьці на кампраміс у пытаньні аб заработку,—піша Кук,—і тыя, хто думае, што я згаджуся адступіць, памыляюцца. Нельга канчаткова вырашыць праблемы вугольнае прамысловасьці без нацыяналізацыі і заснаваньня рабочага кантролю».

За склік канфэрэнцыі выканкомаў саюзаў.

ЛЁНДАН, 1-VII. Адчынілася штогодная канфэрэнцыя чыгуначных машыністаў і качагараў.

Канфэрэнцыя ўхваліла рэзалюцыю, у якой патрабуе неадкладна склікаць канфэрэнцыю выканкомаў прафсаюзаў, адкладзеную генэральнаю радаю на невядомы час. Калі-ж генэральная рада адмовіцца склікаць зараз-жа канфэрэнцыю,—**саюз машыністаў і качагараў спыніць выплату сяброўскіх узносаў генэральнай радзе.**

45 гадоў катаргі за змаганьне з штрэйкбрэхерствам.

ЛЁНДАН, 1-VІІ. Сёньня ў Ньюкестлі скончыўся суд па справе 8-мі горнарабочых, абвінавачаных у спробе выклікаць крушэньне экспрэсу ў часе ўсеагульнае забастоўкі.

Трое абвінавачаных засуджаны на 8 гадоў катаргі кожны, двое—на 6 гадоў, рэшта—на 3 гады кожны.

На дапамогу бастуючым Англіі.

ПАРЫЖ, 1-7. 4 ліпеня унітарная канфэдэрацыя францускіх гарнякоў наладжвае некалькі мітынгаў, на якіх будзе абмяркоўвацца пытаньне аб дапамозе горнарабочым Англіі.

Мітынгі адбудуцца ў горнапрамысловых цэнтрах: Дуэ, Сэнт-Эт'ене і Кале.

Крызіс англа-савецкіх дачыненьняў.

Запытаньні ў палаце аб прамове Чэрчыля.

«УРАД ЗНАХОДЗІЎ ПАТРЭБНЫМ ПЕРАСЬЦЕРАГЧЫ».

ЛЁНДАН, 1-УІІ. Сноўдэн (ранейшы міністар фінансаў ва ўрадзе Макдональда) запытаў Чэрчыля, ці лічыць ангельскі ўрад адказным СССР за сумы, пазычаныя ранейшым расейскім урадам, і калі лічыць адказным, дык калі могуць трымацелі расейскіх папер спадзявацца на здаволеньне іх прэтэнзій. Таварыш міністра фінансаў Мак Нэйль адказаў, што ангельскі ўрад лічыць сучасны ўрад Расеі адказным за даўгі ранейшага расейскага ўраду, у зьвязку з чым другая частка запытаньня Сноўдэна адпадае.

Кансэрватар Тэйлор запытаў, ці мае міністэрства гандлю статыстычныя даныя аб выкананьні савецкім урадам яго гандлёвых абавязкаў. На гэта міністар гандлю Кенліф Лістэр адказаў, што калі Тэйлор мае на ўвазе камэрцыйныя ўгаворы, дык даных аб парушэньні іх савецкім урадам няма.

У адказе на запытаньні, дадзеныя ў зьвязку з прамоваю Чэрчыля 19-га чэрвеня, у якой ён зазначыў на зрыў гандлю з СССР, Бальдвін заявіў: «Прамова Чэрчыля мела на ўвазе перасьцярогу, зусім своечасную, у зьвязку з сучасным становішчам у Расеі. Наогул-жа, перасьцярога можа тлумачыцца ў тым сэнсе, што хоць ангельскі ўрад і абараняе заўсёды, як мага, ангельскіх падданых заграніцаю, але гандлёвыя зносіны з заграніцаю і зьмяшчэньне там капіталаў усё-ж такі зьяўляецца справаю ўласнае рызыкі для тых, хто гэта робіць».

Напрасна паны лёрды зарываюцца.

З заявы т. Дзяржынскага.

МАСКВА. У гутарцы з прадстаўнікамі друку наконт нашых эканамічных дачыненьняў з Англіяй старшыня ВСНГ СССР Дзяржынскі заявіў, што зьмест прамоў Чэрчыля і Біркенхэда выразна супярэчыць стану сувязі між савецкаю і ангельскаю прамысловасьцю, якая павялічваецца з кожным днём. З агульнага ліку сыравіны, набытае для патрэб прамысловасьці заграніцаю ў 1913 годзе, на долю Англіі прыпадае 14 проц., а ў 1924-25 годзе—19 з паловаю процантаў. У 1925 26 годзе гэты ўдзел ангельскага рынку ў дастаўцы нашай прамысловасьці патрэбных матар'ялаў дасягае прыблізна 40-ка проц. У 1913 годзе з агульнага ліку абсталяваньня, прывезенага ў б. Расею на суму ў 133,9 міл. даваенных рублёў, Англія даставіла абсталяваньня прыблізна на 6 міліёнаў рублёў, што складае блізка 5 ці проц. усяго ўвозу. У 1924-25 годзе ўдзел Англіі ў дастаўцы нам абсталяваньня дасягае 22-х проц. З агульнае сумы заказаў на абсталяваньне, выдадзенай у 1925-26 годзе на долю Англіі прыпадае ўжо 25 проц. Такія вынікі дасягнуты, незважаючы на тое, што ангельскі ўрад не распаўсюджвае на СССР закону аб вывозных крэдытах, і што ангельскія банкі, як відаць, пад уплывам прамоў Чэрчыля ўвесь час стрымліваюць імкненьне прамыслоўцаў павялічыць збыт іх прадукцы на савецкі рынак.

Пан Чэрчыль перасьцерагае ангельскую прамысловасьць і раіць ёй н пашыраць крэдытаваньня савецкіх заказаў, намякаючы на тое, што савецкія заказчыкі ня здолеюць заплаціць. Гэтая манера, не памінаючы ўжо аб яе абсалютнай непраўдзівасьці, састарэла і ні на аднаго, хоць крыху дзелавога, чалавека ня ўплывае. Усе буйныя ангельскія фірмы, з якімі мы мелі і маем зараз справу, з кожнаю новаю зьдзелкаю пашыраюць і паляпшаюць умовы крэдыту. У надыходзячым апэрацыйным годзе наша прамысловасьць бясспрэчна выперадзіць узровень даваеннае вытворчасьці.

Нарэшце цікавы факт, а іменна цкаваньне некатораю часткаю ангельскага друку дзейнасьці РООПА (расейскае таварыства гандлю нафтавымі прадуктамі з Англіяй).

У тым, што РООПА ня вельмі падабаецца нафтавым трэстам, мы ніколькі не сумняваемся. РООПА не дазваляе гэтым трэстам узвышаць цэны на ангельскім рынку. Але мы ўпэўнены, што ангельскі спажывец нафтавых прадуктаў у павялічэньні цэн не зацікаўлен. Ці не хаваецца ў гэтай нафтавай канкурэнцыі прычына асаблівае ўпартасьці нашых ворагаў?

Шаткасьць новага габінэту Брыяна.

ПАПУЛЯРНАСЬЦЬ КАЙЁ ПАДАЕ.

ПАРЫЖ, 1-7. Газэты як радыкальныя, так і правыя, успамінаючы аб урадавай дэклярацыі, не згаджаюцца з намечаным Кайё плянам стабілізаваць франк пры дапамове амэрыканскіх банкіраў. Газэты думаюць, што гэтая дапамога абойдзецца Францыі вельмі ня танна.

Нацыяналісцкая «Эхо дэ Пары» лічыць нават магчымым выказ недавер'я ўраду пры абмеркаваньні фінансавае праграмы 6 ліпеня, калі Кайё ня зьменіць свайго намеру пакласьці ў аснову фінансавае палітыкі ўпарадкаваньне замежных даўгоў Францыі.

БАНКІРЫ АМЭРЫКІ НЯ ЛАСКАВЫЯ.

НЬЮ-ЁРК, 1-7. У банкаўскіх колах і колах міністэрства фінансаў Паўночна-Амэрыканскіх Злучаных Штатаў заяўляюць, што ўмовы згоды аб упарадкаваньні францускага доўгу ня будуць зьменены, і што Францыя не набудзе пазыкі, пакуль згода ня будзе ратыфікавана, а франк стабілізованы на залатой аснове.

НЬЮ-ЁРК. «Таймс» паведамляе, што амэрыканскія банкіры не дадуць Францыі пазыкі, пакуль францускія капіталісты ня выкажуць давер'я да сталасьці франка і не забяруць з чужаземных банкаў валюты, якую яны пераялі туды з Францыі.

Весткі з Кітаю.

ПРОРВА МІЖ У-ПЭЙ-ФУ І ЧЖАН-ЦЗО-ЛІНАМ.

ПЕКІН, 1-VII. Чжан-Цзо-Лін, які вярнуўся ў Цянь-Цьзін, прабудзе там, як паведамляюць, некаторы час. Водлуг агульнае думкі, спатканьне яго з У-Пэй-Фу не дало ніякіх вынікаў.

У ангельскіх дыплёматычных колах паведамляюць, што сэкратар ангельскае місіі па кітайскіх справах Тэйхман, які езьдзіў некалькі дзён таму назад з ведама ангельскае місіі і місіі Злучанных Штатаў у Баотын да У-Пэй-Фу, спрабаваў схіліць яго да канчатковае згоды з Чжан-Цзо-Лінам.

Зараз лічыцца, што мэта гэта не дасягнута, але прыезд У-Пэй-Фу ў Пекін у значнай меры прыпісваецца настоям Тэйхмана.

НЯЎДАЧЫ У-ПЭЙ-ФУ НА ФРОНЦЕ.

ПЕКІН, 28-VI. З прычыны адступленьня войскаў пад камандаю самога галоўнакамандуючага чжылійскім войскамі,—У-Пэй-Фу загадаў 2-м сваім брыгадам выступіць яму на падмогу.

(Працяг тэлеграм на 2-й старонцы)

Проці адшкадаваньня Вільгельма.

50-ЦІТЫСЯЧНАЯ ДЭМАНСТРАЦЫЯ Ў БЭРЛІНЕ.

БЭРЛІН, 1-УІІ. Нямецкая кампартыя і камітэт Кучынскага наладзілі ўчора дэманстрацыю, на якую вышліся блізка 50-ць тысяч чалавек. Усе прамоўцы патрабавалі ня спыняць паза-парляманцкае барацьбы проці ўзнагароды ранейшым князём і востра нападалі на пазіцыю ў гэтым пытаньні нямецкае сацыял-дэмакраты.

Шмат дэлегацый, у тым ліку 6 дэлегацый жанчын з удзелам сацыял-дэмакратаў, беспартыйных, прыхільнікаў партыі цэнтру і дэмакратаў падалі адначасна асобным фракцыям рэйхстагу патрабаваньні расьпусьціць рэйхстаг і адхіліць згодніцкі закон аб узнагародзе ранейшым князём.

Вакол замаху на дэ-Рывэра.

Камуністы не вінаваты.

ПАРЫЖ, 1-7. У першых паведамленьнях пра замах на жыцьцё гішпанскага дыктатара гішпанскі ўрад хацеў абвінаваціць у арганізацыі гэтага замаху камуністаў. Зараз-жа агалошана афіцыйнае паведамленьне, якое зазначае, што замах і меўшае адбыцца пасьля яго паўстаньне арганізоўвалася генэраламі Бэйлерам і Агвілерам.

Спроба, водлуг слоў афіцыйнага паведамленьня, скончылася поўнаю няўдачаю, прычым генэрал Агвілер пасаджан у мадрыдзкі астрог, а на генэрала Вэйлера з прычыны старасьці накладзен хатні арышт.

Рэжым эканоміі „па мусалінінску“.

9-цігадз. працоўны дзень у Італіі.

РЫМ, 1-VII. Учора італьлянскім урадам ухвалён закон аб рэжыме эканоміі. Найбольш характэрнаю рысаю новага закону, якая паказвае, за чый кошт італьлянскі ўрад намерыўся праводзіць эканомію, зьяўляецца ўстанаўленьне 9-цігадзіннага працоўнага дню, замест існуючага—8-гадзіннага.

Законам таксама прадугледжваецца арганізацыя крамак пры прадпрыёмствах для забясьпекі рабочых прадметамі першай неабходнасьці ў лік зарплаты.

Як сіяністы „дбаюць“ аб працоўным яўрэйстве.

НЬЮ-ЁРК, 1-VII. На кангрэсе амэрыканскіх сіяністаў былі зроблены выпады проці яўрэйскае калёнізацыі ў СССР. Былі зроблены заявы, што ворагі сіянізму карыстаюцца яўрэйскай калёнізацыяй у СССР, каб дыскрэдытаваць яўрэйскую калёнізацыю ў Палястыне.

Выступаўшы на кангрэсе намесьнік старшыні арганізацыі Джойнт Розэнбэрг, які нядаўна прыехаў з СССР, паведаміў, што практыка яўрэйскіх калёній у СССР мае посьпех, і прапанаваў кангрэсу асыгнаваць далейшыя сумы на дапамогу калёністам.

У панскай Польшчы.

Перапуд перад зданьню рэвалюцыі.

Рэакцыя згрупоўвае сілы.

ВАРШАВА. 1-VII. У Пазнані адбывалася нарада праўленьня і рады нацыянальна-народнага саюзу (эндэкі). У рэзалюцыі адзначаецца, што дзяржаўны пераварот унёс у грамадзкае жыцьцё Польшчы «маральны разлад і палітычнае замяшацельства».

Лідэр эн-дэкаў Дмоўскі заявіў у прамове: «Польшча разам з Эўропаю перажывае гістарычную эпоху напярэдадні рашучае схваткі між сацыялістычна-камуністычнаю і нацыяналістычнаю сыстэмамі кіраўніцтва.

У Польшчы момант схваткі надыходзіць шпаркім тэмпам. З гэтае прычыны нацыяналістычны лягер павінен напрудзіць усе сілы і мабілізаваць увесь актыў у народзе на барацьбу з пагражаючаю небясьпекаю».

Па пытаньні аб зьмене канстытуцыі нарада ўхваліла адпаведны праэкт, пададзены эн-дэкамі.

Сэнат дзейнічае па ўказцы ўраду.

ВАРШАВА, 1-7. Старшыня сэнату Трампчынскі ўмыслова перарваў учарайшыя спрэчкі аб бюджэтным праэкце ўраду.

Справа ў тым, што сёньня распачынаецца другі квартал бюджэту і ўрад, згодна канстытуцыі, ня мае права рабіць ніякіх выдаткаў, калі бюджэт на другі квартал не зацьверджан. У зьвязку з гэтым прэм'ер Бартэль заявіў прадстаўнікам друку: „Урад шкадуе, што сэнат ня выканаў абавязацельства, ускладзенага на яго канстытуцыяй. Гэта, аднак, не перашкодзіць ураду ўжыць меры, каб дзяржаўны апарат працаваў без перабояў“.

Сёньня сэнат ухваліў бюджэтны праэкт ураду без ніякіх паправак.

Міжнацыянальны к-т барацьбы за амністыю.

ВАРШАВА, 1-УП. Арганізаван міжнацыянальны камітэт барацьбы за амністыю палітычным вязьням. У камітэт увайшлі: беларуская грамада, камуністычная фракцыя сойму, незалежная сялянская партыя, незалежныя сацыялісты і партыя народнае волі.

На мясцох арганізуюцца асобныя камітэты.

АРЫШТЫ Ў ЛОДЗІ.

28-га чэрвеня адбыўся на водным рынку ў Лодзі вялікі рабочы мітынг.

Паліцыя разагнала мітынг і арыштавала некалькі рабочых.

«НЕПАРАДКІ» НА ПРАВІНЦЫІ.

„Жэчпосполіта“ (№ 176) зварочвае ўвагу ўрадовых колаў на масавыя «непарадкі сярод сялян на правінцыі. 29-га ліпеня адбыліся кірмашы, на якіх распаўсюджваліся сярод сялян камуністычныя адозвы. У Грубяшове, Краснаставе, Замосьці, Красьніку і іншых местах выступалі з «проціўдзяржаўнымі» прамовамі дэпутаты Вавудзкі, Балін, Федаркевіч і інш. Газэта трэбуе, каб яны былі прыцягнуты да судовае адказнасьці.

Самагубства вядомага пісьменьніка.

У Стрыйскім парку ў Львове пакончыў жыцьцё самагубствам вядомы польскі пісьменьнік і драматург Пётра Гэмар.

У ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ.

Паліцыя дзейнічае.

У Баранавічах адбыўся 28 чэрвеня сялянскі мітынг, на якім прысутнічала каля 3000 чал. Паліцыя не перашкаджала пэпээсаўскім прамоўцам, але калі слова атрымаў беларускі дэпутат сойму Рагуля, мітынг быў разагнаны. У часе разгону некалькі сялян цяжка паранены.

Дзяруць тры скуры.

Віленская фінансавая ўстанова, каса хворых і магістрат доўгі час спрачаліся за першынства пры падзеле грошай ад распрадажы маемасьці няспраўных плацельшчыкаў падаткаў. Віленскі акруговы суд прызнаў першынства за дзяржаўнай фінансавай установай.

22 гады катаргі і 39 гадоў турмы.

Выязная сэсія Віленскага акруговага суду разглядзела ў Вялейцы справу 28 чалавек, абвінавачаных у ўдзеле ў партызанскім атрадзе.

Суд засудзіў Міхася Рака і Шабана на 5 гадоў катаргі кожнага, Браніслава Маркоўскага, Рыгора Марова і Міхася Місюна на 4 гады катаргі кожнага.

Грыневіч, Мікуліч, Вольскі, Яцэвіч і Мытка засуджаны на 4 гады турмы кожны.

Цюпка, Сарока, Габель і Базыль Рак—на 3 гады турмы кожны.

14 чалавек суд апраўдаў.

Нішчаць Белавескую пушчу.

Рада міністраў пастанавіла скасаваць умову з ангельскай фірмай, якая атрымала канцэсію на эксплёатацыю Белавескае пушчы.

Міністар земляробства Рачынскі выехаў у Белавежскую пушчу дзеля азнаямленьня з вынікамі гаспадараньня ангельцаў.

У апошні час.

С.-д. Нямеччыны галасуюць проці адшкадаваньня князёў.

Урадавы законапраэкт не атрымае большасьці.

БЭРЛІН, 2-VII. Сац.-дэм. фракцыя рэйхстагу пасьля спрэчак ухвалі галасаваць проці ўрадавага кампраміснага праэкту аб адшкадаваньні бы шых князёў за адабраную маёмасьць. Гэтая пастанова была ўхвалена пась таго, як левая меншасьць с.-д. фракцыі заняла рашучую пазіцыю супро праэкту. Пры такім становішчы за законапраэкт усёроўна нельга было-б с браць патрэбных 2/3 галасоў, чаму фракцыя і згадзілася галасаваць у цэл проці яго.

У зьвязку з новым палажэньнем **законапраэкт аб узнагародзе кн зёў будзе хутчэй усяго правален.**

«Форвертс» заяўляе, што **с.-д.** ня могуць ня лічыцца з воляй 14-ці паловаю міліёнаў выбаршчыкаў, і **далучацца таксама да лёзунгу ка партыі аб роспуску рэйхстагу.**

Кампартыя заклікае масы сачыць за сваімі правадырамі і ня спыня барацьбы проці ўлады Маркса і Гіндэнбурга.

Праэкт зьмены польскае канстытуцыі ў сойме.

ВАРШАВА, 1-VI. 5 ліпеня адбудзецца першае чытаньне законапра экту аб зьмене канстытуцыі. Думаюць, што абгавор праэкту мецьме бурн характар.

40 тысячная забастоўка краўцоў у Нью-Ерку.

НЬЮ-ЁРК, 2-VII. У Нью-Ёрку забаставала 40.000 рабочых-краўцо прымыкаючых да саюзу рабочых гатовага жаночага адзеньня. Забастоўка кіруе левае крыло саюзу. Бастуючыя патрабуюць устанаўленьня 40 гадзін нага працоўнага тыдню, павялічэньня заработку і г. д. Мітынг, на які удзельнічала 20.000 рабочых, выказаўся за забастоўку. На тым-жа мітынгу была ўхвалена рэзалюцыя з патрабаваньнем вызваліць Сакко і Ванцэці.

Ахвяры землятрусу ў Эгіпце.

ЛЁНДАН, 1-VII. Агэнцтва Рэйтэра паведамляе, што, водлуг афіцыйных даных, у часе землятрусу ў Эгіпце 26-га чэрвеня зруйнавана 4.236 дамоў, папсавана 74 бажніцы, забіта 100 тысяч чалавек і паранена—66.

Міжнароднае становішча СССР.

САВЕЦКА-ЯПОНСКІЯ ДАЧЫНЕНЬНІ ПАЛЯПШАЮЦЦА.

ТОКІЁ, 1-VII. Агенцтва Кокусай паведамляе, што старшыня сёньняшняга сходу расейска-японскае асоцыяцыі Канін выказаўся за разьвіцьцё японска-савецкага гандлю і замацаваньне прыяцельскіх дачыненьняў між абодвымі краямі. На сходзе прысутнічалі: пасол СССР Копп, які выступаў з адказнаю прамоваю, гандлёвы прадстаўнік СССР Янсон, Гото, Соічыро, Асано і барон Сокатані.

АБМЕН РАТЫФІКАЦЫЙНЫМІ ГРАМАТАМІ З ТУРЦЫЯЙ.

АНГОРА, 30-VI. Сёньня ў Канстантынопалі паўнамоцны прадстаўнік СССР Сурыц і міністар замежных спраў Тэўфік Рушты абмяняліся ратыфікацыйнымі граматамі ўгавору між СССР і Турцыяй аб нэйтралітэце і няўдзеле ў варожых групоўках.

Угавор быў падпісан у Парыжы 17-га сьнежня 1925 году.

ТЭЛЕГРАМА ЎДЗЯЧНАСЬЦІ ТАВ. КАЛІНІНУ АД КЕМАЛЬ-ПАШЫ.

У адказ на сваю тэлеграму прэзыдэнту Турцыі Кемаль-пашы з прывітаньнем у зьвязку з абмінуўшаю небясьпекаю замаху, тав. Калінін атрымаў ад яго з Ангоры тэлеграму ўдзячнасьці.

У СССР.

Пачаўся 8-мы тыраж І-е залатое пазыкі.

ЛЕНІНГРАД, 2 VII. Учора ўвечары на шматлюдным урачыстым пасяджэньні адчыніўся 8-мы тыраж 1-ае залатое пазыкі.

Прыхільнасьць нарвэскіх рабочых да СССР.

МАСКВА, 1-УІІ. У Маскву вярнуўся сэкратар ЦК саюзу чыгуначнікаў Андрэйчык, які браў удзел у працы кангрэсу чыгуначнікаў у Тронгдэме (Нарвэгія). Ён выступаў двойчы—пры адчыненьні і ў канцы кангрэсу, галоўным парадкам наконт пытаньня аб масавым адзінстве. Яго выступленьні былі спаткаты вельмі прыхільна.

Старшыня саюзу нарвэскіх чыгуначнікаў Альбэрт падкрэсьліў неабходнасьць паслаць вялікую дэлегацыю нарвэскіх чыгуначнікаў на надыходзячую міжнародную канфэрэнцыю транспартнікаў, каб дамагчыся далучэньня чыгуначнікаў СССР у міжнародную фэдэрацыю транспартнікаў.

Пазыка сялянству.

РАЗАНЬ, 2 VII. Дзяржаўны сельска-гаспадарчы банк выдаў пазыку беднейшаму жыхарству ў 10 тысяч рублёў, з іх 5 тысяч на набыцьцё рабочае жывёлы.

Беспрацоўе зьнішчыцца.

ВЯТКА, 2-VII. За апошнія месяцы беспрацоўе ў горадзе зьменшылася ў паўтара разы. Зараз на біржы лічыцца 2.600 чал. беспрацоўных проці 4.164-х на 1-га мая.

Гарыць тайга.

ІРКУЦК, 1-VII. У Брацкім раёне лясныя пажары набылі вялікія разьмеры: агнём ахоплены дзесяткі квадратных вёрст на ўзьбярэжжы Ангары. Прычынаю пажараў зьяўляецца няўважлівасьць рыбаловаў і паляўнічых.

Прысуд бр. Мусьлюмавым.

СІМФЭРОПАЛЬ. 2 VII. Скончыўся працэс братоў Мусьлюмавых і іншых абвінавачаных у масавых злоўжываньнях у дачыненьні да бедннаты сваёй вёскі ў пэрыяд галоду пад прыкрыцьцём барацьбы з бандытызмам. Абвінавачаныя катавалі арыштаваных, у выніку чаго шмат памірала. Суд радзіўся 6 дзён.

Ранейшы старшыня „камісіі па барацьбе з бандытызмам“ Тахтар Мусьлюмаў засуджан на 10 гадоў астрогу з суровым адмежаваньнем і адабраньнем правоў на 5 гадоў, Ахіл Мусьлюмаў—на 5 гадоў астрогу з суровым адмежаваньнем і адабраньнем правоў на 2 гады. Першаму кара зьмеменшана, згодна амністыі, на адну трэць, а другому—напалову.

З іншых абвінавачаных трое засуджаны на тэрмін ад 4-х да 1-го з паловаю гадоў зьняволеньня з ужыцьцём амністыі; двое вызвалены, бо ім залічан час папярэдняга зьняволеньня, адзін засуджан умоўна, аднаму вынесен грамадзкі выгавар і двое апраўданы.

Працэс цягнуўся 75 дзён.

Град.

ВЯЛІКІ-УСЬЦЮГ. 1-VII. У Ахомскім раёне пранёсься ураган з градам. Выбіта больш 440-ка дзесяцін засеваў. Надыходзяць весткі аб шкодах ад граду ў іншых раёнах.

РАСТОЎ-ДОН. 1-VII. Водлуг няпоўных даных, у 5-ці раёнах Армавірскае акругі градам выбіта блізка 15-ці тысяч дзесяцін засеваў.

ІРКУЦК. 2-VII. Над вёскай Ісашнавай, Ілімскага раёну выпаў град велічынёй з курынае яйка. Загінуў увесь хлеб. Ахвяр няма.

У Нямецкай „рэспубліцы“.

(Ад нашага ўласнага карэспандэнта).

У немцаў быццам няма сёньняшняга: ёсьць вялікае мінулае, лятуціцца ім аб гераічнай будучыне, але няма сёньняшняга.

Дзеля гэтага так брыдка і правалілася рэспубліка ў мінулую нядзелю. Не знашлося нават і паловы выбаршчыкаў, каб абараніць гонар рэспублікаўскае ідэі і рашуча сказаць былым князём «рукі прэч!».

Палітыка Эбэрта Шэйдэмана, Носке і іншых выклікала ў жыхарства недавер'е да форм левае дзяржаўнасьці і зноў штурхнула іх туды, дзе сумуюць «аб старых добрых часох» і жывуць памяцьцю аб іх. Мы ўжо ня раз адзначалі, што Нямеччына блытаецца між манархіяй і рэспублікаю. Усенароднае галасаваньне наконт адабраньня маёмасьці былых князёў падцьвердзіла гэтыя погляды.

Наладжаны з пачыну камуністаў і сацыялістаў плебісцыт меў якраз палітычны, а не юрыдычны характар, як шмат хто думае заграніцаю. Мэта плебісцыту выявіць волю нямецкага народу і яго палітычную сьвядомасьць.

Гэта была першая спроба спытацца ў народа аб яго волі. Было жаданьне раз назаўсёды пакончыць з манархіяй, якая афіцыйна скінута ўжо восем гадоў таму назад.

Здавалася, лёс галасаваньня забясьпечаны. Нямеччына стогнам стогне ад падатковага цяжару, міліёны беспрацоўных, краю пагражае бязьмерны выпуск папяровых грошай—дык ці да княжацкіх патрабаваньняў? Тут зусім лёгка напрашываецца просты лёгічны вывад. Але вышла іначай. З 39 міліёнаў выбаршчыкаў толькі 14 з паловаю міліёнаў галасавала за адабраньне. Бяздзейнасьць, прыхільнасьць да старога, а галоўнае—люты манархічны тэрор прымусілі бюргераў устрымацца ад выкананьня свайго абавязку перад рэспублікаю. І галасаваньне правалілася. У некаторых выбарчых акругах да урнаў зьявілася толькі 12 проц. выбаршчыкаў, а ў адным прускім горадзе выбаршчыкі зусім не зьявіліся, нібыта перашкодзіла разводзьдзе.

Асабліва перашкодзіў посьпеху галасаваньня моцны тэрор правых. Урад на чале з Гіндэнбургам, дзе толькі мог ціснуў, каб перашкодзіць галасаваньню.

Дайшло да таго, што ў адной выбарчай акрузе выбарчая камісія афіцыйна загадала запісываць імёны ўсіх тых, хто зьявіцца да урнаў. Гэта значыць, запісваць імёны тых, хто зьявіцца, на чорную дошку, а гэта зусім нячуваная справа ў парляманцкіх краёх. Прадпрыёмцы пагражалі сваім рабочым і служачым, што яны звольняць усіх тых, хто будзе галасаваць за адабраньне.

Адначасна яны патрабавалі ад улады забараніць дэманстрацыю фільмы «Браняносец Пацёмкін», якая «разбэшчвае» народ і якая нарабіла ў Нямеччыне шмат шуму. Нямецкія газэты кожын дзень пішуць аб гэтай фільме. Кажуць, што ў часе некаторых сцэн залі кіно трашчаць ад рову гледачоў. „Браняносец Пацёмкін“ ускалыхнуў усю Нямеччыну... Але вернемся да справы.

Тэрор быў гэткі моцны, што ствараў фізычную небясьпеку для выбаршчыкаў. Тэрарысты езьдзілі па краі і гутарылі з бяззбройным жыхарствам моваю рэвальвэраў, дубінак і каменьня. Улада патурала ім, а Вільгэльмаўскі скарб даваў грошы гэтым галаварэзам; зразумела, ніхто ня меў ахвоты рызыкаваць сваёю галавою. Але гэтым апраўдвацца нельга. На надужыцьці магчыма было адказаць надужыцьцямі.

Былі і іншыя «сродкі ўплыву». У дзень выбараў на некаторых станцыях Бэрліну дарэмна раздаваліся білеты на паездку за горад і карткі на абед, абы толькі адцягнуць выбаршчыкаў ад урнаў... Але Бэрлін не падвёў. Падвяла якраз правінцыя. Бэрлін паказаў, што яго мядзьведзь (гэрб Бэрліну) моцна абараняе рэвалюцыйныя подступы. У Бэрліне за адабраньне галасавала 66 проц. выбаршчыкаў. Сапсавала справу правінцыя, асабліва Баварыя і Ўсходняя Прусія.

Трэба адзначыць брудную ролю і „сьвятых айцоў царквы“. Усім добра вядома, якая нянавісьць пануе між каталіцкаю і лютаранскаю цэрквамі. Як зыйдуцца ксёндз з пастарам, яны звычайна лаюцца: завуць адзін аднаго дзяцьмі пекла, недавяркамі і г. д. А тут і яны аб'ядналіся, дый рабінаў у свой хаўрус далучылі. Стварыўся «адзіны фронт ксяндзоў, пастараў ды сівога талмуду», які рашуча ўзяўся не за сваю справу. Гэта шаноўная гопкампанія цэлыя тыдні палохала цёмнага абывацеля ўсімі жудасьцямі неба і пекла, якія чакаюць веруючых, калі яны адважацца галасаваць супроць кайзэра. Газэты падкрэсьлівалі, што націск духоўнікаў быў надзвычайна моцны, прычым лютаране не адставалі ад каталікоў, ад раўніны тое-ж рабілі адносна сваіх духоўных авечак.

У выніку гэтага ўціску і тэрору стварылася ўражаньне, што Нямеччына больш клапоціцца аб некалькіх дзесятках князёў, чым аб міліёнах беспрацоўных і галодных рабочых.

Так ці іначай, але праэкт закону аб безаплатным адабраньні маёмасьці князёў быў адхілен. Але нельга лічыць, што справа гэтым скончылася. 14 з паловаю міліёнаў галасоў,—гэта 240 дэпутацкіх мандатаў, ці амаль палова рэйхстагу.

Нельга не зважаць на волю паловы рэйхстагу. Манархісты гэта разумеюць і таму не абманваюць сябе ровнымі ілюзыямі. Вырашэньне пытаньня яшчэ ўпераздзе, а да таго часу суадносіны сіл могуць зьмяніцца. Разам з гэтым зьменіцца і воля народу, які павернецца сьпіною ня толькі да князёў, але і з самым Гіндэнбургам расправіцца.

15 міліёнаў сьвядомых выбаршчыкаў—гэта сіла і з ёю можна адважна ісьці на змаганьне, аб чым і абвясьціла «Ротэ Фанэ».

«Барацьба толькі пачынаецца»—заяўляе газэта.

Барацьба будзе весьціся ўжо пад больш шырокім лёзунгам: «Ніводнага пфэніга князём, далоў Гіндэнбурга, далоў урад Маркса».

Для пачатку барацьбы намечан усенямецкі рабочы зьезд, які павінен будзе занесьці гэты лёзунг на фабрыкі, у вёскі, маёнткі і г. д., каб адтуль пачаць будаваць уладу рабочых і сялян.

Калі-небудзь, зразумела, усё гэта дасьць плён.

Янка Б.

Бэрлін, 23 чэрвеня 1926 г.

III-я сэсія ЦВК БССР.

(*Вячэрняе пасяджэньне 30 чэрвеня*).

Заключнае слова тав. Прышчэпава.

Таварышы гаварылі, што лепш грошы выкарыстаць на мэліярацыю, чым даваць якую-небудзь дапамогу сялянам, якія будуць будаваць саджалкавыя рыбныя гаспадаркі. Пасколькі мы саджалкавую рыбную гаспадарку сялянства адносім да мэліярацыйнай працы, пасколькі гэтыя гаспадаркі будуць вельмі карысныя і для дзяржавы і для самага сялянства, тут нічога страшнага няма. Тут грошай патрэбна вельмі нямнога. Вы ведаеце, што ў кожнай вёсцы ў шмат якіх сялян ёсьць саджалкі, якія пад сельска-гаспадарчыя ўгодзьдзі выкарыстаць нельга. Мы-ж ставілі перад сабой задачу, каб кожны кавалак зямлі даваў-бы карысьць і для дзяржавы і для сялянства. Гэтыя саджалкі, якіх у нас вельмі шмат, трэба будзе перабудаваць на рыбныя гаспадаркі.

Калі ў якога-небудзь селяніна ёсьць 2 дзес. зямлі, то ўсю гэту зямлю возьмуць пад бічоўнікі. Гэта зямля будзе адбірацца ў парадку 21-22 артыкулаў зямельнага кодэксу, згодна якіх дзяржава павінна прадставіць у іншым месцы і ў належнай колькасьці і адпаведнай якасьці зямлі. Заплаціць страты, якія панясе селянін пры перасяленьні з аднаго месца ў другое. Закон прадугледжвае ўсе гэтыя выпадкі.

Тав. Мікуліч выказваў боязьнь адносна крэдыту; чаму гэта на мэліярацыю патрэбен доўгатэрміновы крэдыт? Калі б тав. Мікуліч паглядзеў усё заканадаўства, нават царскай улады, затым замежных дзяржаў, то ўбачыў-бы, што ва ўсіх дзяржавах арганізуецца спэцыяльны мэліярацыйны крэдыт, бо мэліярацыя ёсьць асаблівае будаўніцтва сельскай гаспадаркі і тут, бязумоўна, трэба прадугледзіць выключна доўгатэрміновы крэдыт; будуць выпадкі, калі прыдзецца даваць і кароткатэрміновы крэдыт, але ў законе мы павінны прадугледзіць і доўгатэрміновы крэдыт.

Наконт абкладаньня падаткам гэтых плошчаў. Мы прадугледжваем, каб тэрмін звальненьня ад падатку быў такі, каб вярнуліся ўсе страты. Толькі пры гэтых умовах мы зможам наша сялянства ўцягнуць у гэту працу.

Тут многа ўжо таварышоў гаварылі, што дзякуючы падвойнай норме землякарыстаньня будзе больш кулакоў. Я лічу, што тут таварышы выказваюць няправільны погляд: нічога страшнага ў пашырэньні гэтых норм няма. Наадварот, пры правядзеньні гэтай працы мы стараемся як мага шырэй уцягнуць у гэту працу серадняцкія пласты сялянства і можна ўцягнуць больш моцныя пласты сялянства, аднымі бядняцкім сялянствам мы гэтай працы не правядзём. Як-жа мы тут думаем зрабіць? Мы ў гэтым годзе і ў мінулым годзе праводзілі парадак землеўпарадкаваньня такі: калі мы даём лясную вырубку карчаваць, то тут справа больш лёгкая, чымся асушыць балота.

Крыху пакарчавалі і ў вас ужо ў адзін год ёсьць прыбытак ад сваёй гаспадаркі, а на балоце трэба папрацаваць пяць год, пакуль будзе прыбытак. Вось пасадзіце на балота бядняцкую гаспадарку, і нічога з гэтага ня выйдзе. Мэліярацыйныя работы будуць залежаць ад уцягваньня ў гэтую працу серадняцкіх гаспадарак, а ў нас серадняцкія гаспадаркі прыблізна маюць максымальную норму. Серадняцкая гаспадарка—гэта 8-9 дзесяцін. Яму не хапае якіх небудзь дзьве дзесяціны. Што-ж ён з-за 2-х дзесяцін будзе працаваць? Для таго, каб яго ўцягнуць, трэба яму норму павялічыць. Ад гэтага ён кулаком ня зробіцца. У нас максымальная норма на 10 працоўных адзінак—20 дзесяцін. Гэтыя 10 працоўных адзінак могуць скласьці 3 двары. Падзялеце 20 дзесяцін на 3 двары, атрымаецца гаспадарка менш за серадняцкую. І вось на 10 працоўных адзінак, якія маюць 20 дзесяцін, мы дададзём яшчэ 20 дзесяцін. Выйдзе 40 дзесяцін на 10 працоўных адзінак. Падзялеце гэта на 3 двары і атрымаецца 12 дзесяцін. Тут нічога страшнага няма. Серадняцкай гаспадарцы трэба даць магчымасьць культывіраваць землі, якія знаходзяцца пад балотамі. Не даваць магчымасьці моцнаму селяніну прыводзіць у культурны выгляд гэтыя балоты ня варта. Што для нас лепей, калі гэтыя балоты будуць культывірвацца і будуць прыносіць прыбытак і дзяржаве і сялянству, ці каб яны проста ляжалі нескарыстанымі. Я лічу, што лепш прыцягнуць капітал сялянскі і ўсе гэтыя балоты зрабіць культурнымі сельска-гаспадарчымі ўгодзьдзямі.

Ці мяняецца ад гэтага зямельны кодэкс? Ён ад гэтага не мяняецца. У зямельным кодэксе гаворыцца, што Наркамзему даручаецца ўстанавіць тыя ці іншыя нормы землякарыстаньня. З гэтай прычыны Наркамзем і лічыць, што трэба тут гэтыя нормы павялічыць.

У кожным выпадку, калі будзе разглядацца мэліярацыйны плян, будзе ўстанаўляцца землякарыстаньне кожнага селяніна. Гэта пытаньне будзе разглядацца ў зямельных камісіях, і вам даецца шырокая магчымасьць даваць тую ці іншую норму. У кожным асобным выпадку вы будзеце ўстанаўляць, пачынаючы з раёных камісій. Калі вы лічыце, што вельмі многа яму даюць, то будзеце зьмяншаць. Мы тут шаблённа не прапануем. Усе гэтыя справы будуць разглядацца далей у зямельных камісіях.

(*Ранішняе пасяджэньне 1 ліпеня*).

Сельска-гаспадарчы падатак.

(Даклад тав. Васілевіча).

Вучот дапаможных даходаў

Мы ў гэтым годзе паставілі сабе задачу ўзяць на вучот дапаможныя крыніцы падатку, што адносяцца да сельскай гаспадаркі.

Заработная плата, якую член сям'і атрымоўвае за межамі гаспадаркі, выяжджаючы, дапусьцім, з Беларусі, або на адыходныя промыслы ўнутры Беларусі, галоўным чынам лясныя распрацоўкі—вось тыя новыя аб'екты, якія мы ўводзім у гэтым годзе і якія ўскладняюць усю сыстэму падаткаў.

Ня можа быць спрэчкі аб неабходнасьці вучоту прыбыткаў ад другарадных частак сельскай гаспадаркі і неземляробскіх заработкаў. Бо ў супроцьлеглым выпадку гэта будзе няправільнае разьмеркаваньне падатку паміж асобнымі групамі платнікаў.

Наша асноўная мэта, якую мы ставілі ў гэтым годзе,—вызваліць зусім ад падатку пэўную групу сялянскай гаспадаркі, якую яшчэ нельга прыцягнуць да абкладаньня. За гэтай групай ідзе група маламоцных, якая павінна атрымаць палягчэньне, але ніякім чынам не павінна атрымаць павялічэньне падаткаў.

Тэхніка ападаткаваньня.

Па папярэдніх падрахунках мы павінны сабраць у Беларусі ў гэтым годзе падатку некалькі больш, чым у прошлым годзе. Ва ўсякім выпадку падатак значна адстае ад росту сельскай гаспадаркі, якая вызначаецца ў наступным годзе параўнаўча з мінулым годам.

Мы можам зацьвярджаць, што падатак для сялянскай гаспадаркі ў Беларусі, калі будзе правільна разьмеркаван паміж асобных груп платнікаў, то ў наступным годзе ня будзе больш абцяжаць, чым у 1925 26 г.

Нярольніцкі прыбытак, даданы да асноўнага прыбытку, уганяе гаспадарку ў кулацкую групу, у самую магутную групу і абкладае яго падаткам у такой суме, што гаспадарка вельмі здаволена.

Ад чаго гэта выходзіць? Ад таго, што выдаткі, якія зьвязаны з атрыманьнем гэтых прыбыткаў, яны ў асноўным нязначны. Але ёсьць і іншая прычына—запісі ў многіх выпадках робяцца са слоў.

Тут ёсьць небясьпечнасьць, што такі падлік можа пацягнуць за сабою недалік па цэламу шэрагу прыбыткаў, як па саматужнаму і гэтак далей, і пераабклажэньне цэлага шэрагу прыбыткаў, як, напрыклад, па зарплаце.

Тут справа ў самым апараце падліку. У інструкцыі гаворыцца, што падліку належаць выключна тыя часткі пазарольніцкага прыбытку, якія паступаюць у сельскую гаспадарку, але ніякі валавы прыбытак падлічваць нельга і ня трэба.

Для таго, каб падлічыць гэтую частку нярольніцкіх прыбыткаў, трэба адкінуць усе выдаткі, зьвязаныя з атрыманьнем гэтага прыбытку.

Цяжка атрымаць гэтыя прыбыткі. Цяжка падлічыць усе выдаткі. Дзеля гэтага наша тэхніка падліку нязвычайна абцяжана. Трэба запрапанаваць папраўкі да гэтай тэхнікі, якія-б пазволілі лепш падлічваць. У выніку дрэннага падліку мы пераводзім паасобную гаспадарку ў вышэйшыя групы, калі гэтага рабіць ня траба. І гэта трэба паправіць.

Хто не абкладаецца падаткам.

Мы даём права вызваляць тых, хто ў мінулым годзе быў вызвалены.

Сэсія павінна сьцвердзіць вызваленьне ня меней 17 проц. сялянскіх гаспадарак ад падатку. Што датычыць серадняцкіх гаспадарак, то паказаньні ў інструкцыі аб неабходнасьці толькі прыбаўленьня да асноўнага прыбытку ад сельскай гаспадаркі чыстага прыбытку, які атрымліваецца ад нярольніцкіх заработкаў, дае ўжо магчымасьць прыбавіць запраўды тое, што сялянская гаспадарка атрымлівае, а ў тых выпадках, калі гэта немагчыма падлічыць, павінен быць устаноўлены парадак, пры якім вядомая частка ў азначаным процанце прыбаўляецца. Гэта дасьць магчымасьць больш правільна разьмеркаваць нярольніцкія прыбыткі між паасобнымі сялянскімі гаспадаркамі і не дапускаць пераводу паасобных гаспадарак ў вышэйшыя групы не ў залежнасьці ад прыбытку, які ён атрымлівае.

Што датычыцца вышэйшых груп сельскіх гаспадарак, то ў законе ёсьць магчымасьць узмацняць індывідуальныя нормы даходнасьці і гэтым не дапушчаць недаабкладаньня паасобных сялянскіх гаспадарак у тых выпадках, калі гэта недаабкладаньне ня мае ярка вызначанага характару, калі яно шкадліва з гаспадарчага і палітычнага боку.

Трэба мець на ўвазе, што ў нас ёсьць пэўны кантынгент, які нас зьвязвае з бюджэтам, і ўсе мерапрыёмствы, якія мы будзем праводзіць, павінны быць у рамках тэй сумы падатку, якую мы павінны ўзяць з нашай сялянскай гаспадаркі. Гэта сума, якая цяпер вызначаецца, ніякім чынам не прадугледжвае шкодных вынікаў для сялянскіх гаспадарак; яна зьяўляецца абсалютна прыемлемай для сельскай гаспадаркі і ніякім чынам не парушае інтарэсаў яго далейшага разьвіцьця.

Спрэчкі.

Тав. **Філімонаў** гаворыць, што ў мінулым годзе ў Магілёўшчыне мелі месца непаразуменьні: бядняцкія гаспадаркі часта абкладаліся непасільна ў зьвязку з тым, што ў акрузе праводзілася землеўпарадкаваньне. Хто-ж пры землеўпарадкаваньні атрымлівае дрэнную зямлю? Бедната! бо тыя, якія ня хочуць землеўпарадкаваньня, застаюцца на месцы і яны атрымоўваюць малую норму, але затое добрае зямлі. Тыя-ж, якія высяляюцца на пасёлкі, атрымоўваюць пяскі, дрэнную зямлю. І так як падатак абкладаецца на кожную дзесяціну, незалежна—добрая яна ці дрэнная, то бедняві зьявіліся абкладзенымі непасільным падаткам.

МАКСІМ ФІЛІМОНАЎ—селянін з Магілёўшчыны.

Калі гаспадар моцны, то ён дзе небудзь зарабляе і гэта ідзе яму для паляпшэньня сваёй гаспадаркі; калі-ж бядняк дзе небудзь падзаробіць дзесятку, то ён не толькі сабе купляе хлеб, і гэтыя грошы ня ідуць яму на карысьць.

Трэба гэта прыняць на ўвагу.

Тав. **Зрайкоўскі** лічыць, што асноўная мэта сыстэмы абкладаньня сельска-гаспадарчым падаткам у гэтым годзе ня зусім дасягнута. Яна дасягнута з аднаго боку ў тым напрамку, што мы большую частку гаспадарак, параўнаўча з мінулым годам, вызваляем, а з другога боку, калі гаварыць аб асноўнай мэце, то мы бачым што заможныя гаспадаркі ў гэтым годзе будуць абкладзены менш, ва ўсякім выпадку ня больш, чым у прошлым годзе. Сыстэма абкладаньня, хоць і даволі складаная, але сялянства нашай Полацкай акругі гэтую сыстэму зусім ухваляе. Але ў нас ёсьць адзін недахват, які маецца ўжо трэці год—гэта позьняе выданьне дэкрэту аб адзіным сельска-гаспадарчым падатку. З таго часу, як сельска-гаспадарчы падатак перайшоў да Наркамфіну, штогодна дэкрэт выдаецца вельмі позна. На месцах у нас яшчэ сельсаветы ня зусім хутка могуць арыентавацца пры правядзеньні сельска-гаспадарчага падатку; у нас у райвыканкомах ня ўсюды здавальняючы штат і не даволі тэхнічназдольны; у выніку такой хуткасьці палучаецца многа недаглядаў і многа памылак. Я думаю, што ў далейшым неабходна дэкрэт аб адзіным сельска-гаспадарчым падатку выдаваць раней.

Неабходна ўнесьці ў дэкрэт аб сельска-гаспадарчым падатку новы пункт аб тым, каб даць права ўстанаўляць тую ці іншую норму прыбытковасьці паасобнаму селішчу ці пасёлку ў працэсе вучоту і выяўленьня неземляробскіх заработкаў і наогул у працэсе больш блізкага азнаямленьня з данымі паселішчам ці хутарам. Асабліва гэта неабходна ў адносінах да моцных гаспадарак.

Тав. **Іванькові**ч гаворыць, што сьвіньні абкладзены сельска-гаспадарчым падаткам і ў Полацкай акрузе. Сяляне нездаволены гэтым затым, што Полацкая акруга вельмі зьнішчана за час вайны і за час польскай акупацыі. У польскіх паноў хватала сумненьня рабаваць сялян Полацкай акругі і да гэтых часоў мы ня можам прысьці ў сябе і разьвіць сьвінаводства. Польскія паны стараліся зьнішчыць апошніх сьвіней забіралі з хлявоў і выводзілі. Яшчэ адносна кароў. Каровы ў Полацкай акрузе абкладзены сельска-гаспадарчым падаткам з 2 гадоў. Сяляне ўносяць вялікую просьбу, каб аблажыць з 3 гадоў, якія даюць карысьць селяніну. У гэтым годзе некаторыя сады зусім не дадуць карысьці сялянам і ўсёткі яны ўваходзяць у абкладаньне сельска-гаспадарчым падаткам. Ад імя сялян Полацкай акругі просіць аб зьняцьці.

Тав. **Захарэнка** лічыць, што абкладаньне садоў трэба зьменшыць да 55 руб. з дзесяціны затым, што на гэтай плошчы не пасееш нічога. Трэба прымаць пад увагу якасьць зямлі і каб гэта было ўказана ў інструкцыі. У мінулым годзе ў інструкцыі было ўказана, што тарфяністыя балоты і наогул пашы аслабаняюцца ад падатку, а ў гэтым годзе нічога не паказваецца. Гэта трэба абмеркаваць і ўнесьці належныя дапаўненьні.

Заключнае слова тав. Васілевіча.

Нельга ўносіць паасобныя папраўкі ў закон, якія зусім мяняюць сутнасьць закону. Гэтыя папраўкі трэба ўжываць да асобных частак рэспублікі, да асобных селішчаў, да асобных сялянскіх гаспадарак, а не ў законе прадугледжваць. У законе павінна быць прадугледжана сыстэма, якая дае магчымасьць акругам, раёнам і цэнтральным падатковым камісіям папраўляць у паасобных выпадках тое, што ў законе напісана.

Мы будзем патрабаваць дакладнага вучоту, каб зямля і скаціна былі ўлічаны. Нам трэба запатрабаваць і дабіцца сярэдняй нормы даходнасьці па рэспубліцы, а ў паасобных раёнах паставіць такія нормы даходнасьці, якія-б устанаўлівалі сапраўдную даходнасьць і забясьпечвалі-б ад недабору падатку.

Скаціну, таварышы, прапануюць абкладаць з 3 год. З чаго гэта ўзята, што 3-годняя карова дае прыбытак, а 2-гадовая не дае? Калі па Мазырскай акрузе, або іншай акрузе недахват корму, які ў апошнія гады пацягнуў за сабой змарнаваньне скаціны і даход атрымоўваецца праз некалькі гадоў, то гэтага нельга ўжыць да ўсяе Беларусі. Пагэтаму ня можна прапанаваць сэсіі ЦВК прыняць папраўку ў законе аб абкладаньні рагатай жывёлы толькі звыш 3 год. Такую папраўку ў цэлым у законе прыняць нельга. Для паасобных раёнаў ці трэба прымаць такую папраўку? Па нашай думцы, таксама ня трэба, таму што ў пазалеташнім годзе былі дзьве нормы: у старой Беларусі 1 з палов і ў новадалучанай —2, у мінулым годзе абкладаліся ад 2 гадоў і ў гэтым годзе ад 2. Нічога тут ня здарылася ў параўнаньні з мінулым годам, каб такую папраўку ўносіць. Справа стала ня горшая, а наадварот—лепшая. Корму ня менш стала, а больш. Ва ўсякім выпадку столькі, сколькі было—ёсьць. Ні ў леташнім, ні ў пазалеташнім годзе нездавальненьня па гэтай лініі ня было, і сёньня яно ня ідзе. Ня ў гэтым цяжкасьць пытаньня і не на гэтым трэба было спыняцца.

Мы ня імкнёмся да таго, каб норму так пабудаваць, каб гэты чысты прыбытак абавязкова быў, калі яго ў самай справе ня будзе. Да гэтага справа ня хіліцца. Мы кажам, што нас у гэтым годзе не павінна падштурхоўваць на магчыма большы вучот прыбыткаў з мэтай атрымаць магчыма большы падатак. Ня ў гэтым справа: нам трэба ўзяць на вучот прышоўшы падатак неземляробскіх заработкаў у сялянскіх гаспадарках з мэтай больш правільнага разьмеркаваньня падатку сярод сялянскіх гаспадарак.

Тав. Каранеўскі лічыць, што 83 параграф ёсьць свавольства, недагаворанасьць і расплыўчатасьць. Аб чым ідзе справа. Справа ідзе аб групе сялянскіх гаспадарак, якія ў мінулым годзе вызваляліся ад с.-г. падатку, а ў гэтым годзе, дзякуючы таму, што некаторым з гэтых сялянскіх гаспадарак будзе дабаўлена заработная плата, яны пападуць у разрад гаспадарак, якія павінны абкладацца с.-г. падаткам. У гэтым выпадку 83 п. дае права падатковай камісіі, калі яна ўстанаўляе, што абкладаньне гэтай гаспадаркі сельска-гаспадарчым падаткам шкодна адбіваецца на разьвіцьці гэтай гаспадаркі, вызваляць ад абкладаньня. Я паказваў, што бываюць асобныя гаспадаркі, якія выпадкова не папалі ў абкладаньне ў мінулым годзе і вызвалены. Так што тут блытаніны ніякай няма, а гэта дае гарантыю ад пераабкладаньня бядняцкіх сялянскіх гаспадарак.

Застаецца адно пытаньне аб тым, што заработная плата ў тых выпадках, калі выдаткі, якія маюць сувязь з атрыманьнем яе, невялікія, дабаўляюцца да прыбытку сялянскай гаспадаркі і перакідаюцца на гаспадаркі ўверх больш высокія. Як у гэтых выпадках быць? Я і цяпер ня ўношу ніякіх канкрэтных прапаноў; яны будуць абмяркованы на камісіі, бо пытаньне надзвычайна складанае, сур'ёзнае і мы там яго абмяркуем. Трэба будзе ў такіх выпадках устанавіць процант ад агульнай сумы прыбытку, які павінен абкладацца, прычым процант павінен быць такі, каб ён ня быў цьвёрдым для ўсёй Беларусі, каб яго можна было павялічаць і зьмяншаць у пэўных межах, але каб была магчымасьць гэтыя серадняцкія гаспадаркі не пераабкладаць тады, калі гэта ня трэба рабіць.

Буйныя гаспадаркі, як тут гавораць, у некаторых выпадках ня будуць абкладзены. Ёсьць група гаспадарак, якая будзе плаціць большы падатак. Кажуць—іх мала. Згодзен! Але тых гаспадарак, якія па вашай думцы зьяўляюцца амаль кулацкімі гаспадаркамі,—ці многа іх будзе па Беларусі. Па маіх падрахунках такіх гаспадарак будзе нямнога, і яны будуць не ва ўсіх акругах, а толькі ў некаторых. Але яны будуць. Як-жа з імі быць? І вось, у законе дана права акрвыканкомам устанаўляць разрады па аблажэньню для асобных паселішчаў і вёсак. Тав. Бенек расшыфраваў, што значыць—паселішча: гэта—асобныя сялянскія гаспадаркі і хутары. І трэба было гэтым правам скарыстацца. Калі ж гэтым правам не скарысталіся, то зрабілі памылку, яе трэба паправіць, а ці мэтазгодна яна? Гэта трэба абмеркаваць у камісіі.

Аб кантрольных лічбах. Кажуць, што, перамяшчаючы гаспадарскія групы з ніжэйшай у вышэйшую і з групы вышэйшай у ніжэйшую, мы ня зможам правільна разьмеркаваць падатак у сувязі з тым, што мы абмяжованы кантрольнымі лічбамі; а гэта кантрольная лічба па неземляробскіх прыбытках вялікая. І адсюль—трэба нешта зрабіць, каб мы ня былі зьвязаны з кантрольнаю лічбаю. Я заяўляю, што з кантрольнаю лічбаю па неземляробскіх прыбытках зьвязваць нельга, і гэта папраўка павінна быць унесена. З кантрольнаю лічбаю трэба зьвязваць агульную суму падатку на пэўную тэрыторыю. Кантрольная лічба па неземляробскіх прыбытках павінна служыць арыентыроўкай па пытаньню аб тым, колькі магчыма атрымаць прыбытку.

(*Вячэрняе пасяджэньне 1 ліпеня*).

Справіцельна-працоўны кодэкс.

(Даклад тав. Сташэўскага).

Клясавы падыход.

Савецкая ўлада ня можа паставіць у адны ўмовы працоўных і беднякоў з аднаго боку, а з другога нашых клясавых ворагаў—буржуазею, стварыўшых злачынствы на моцных клясавых поглядах і інтарэсах. Паставіць абедзьве групы ў умовы аднастайнага рэжыму—азначае зрабіць прывілею клясавым ворагам савецкай улады.

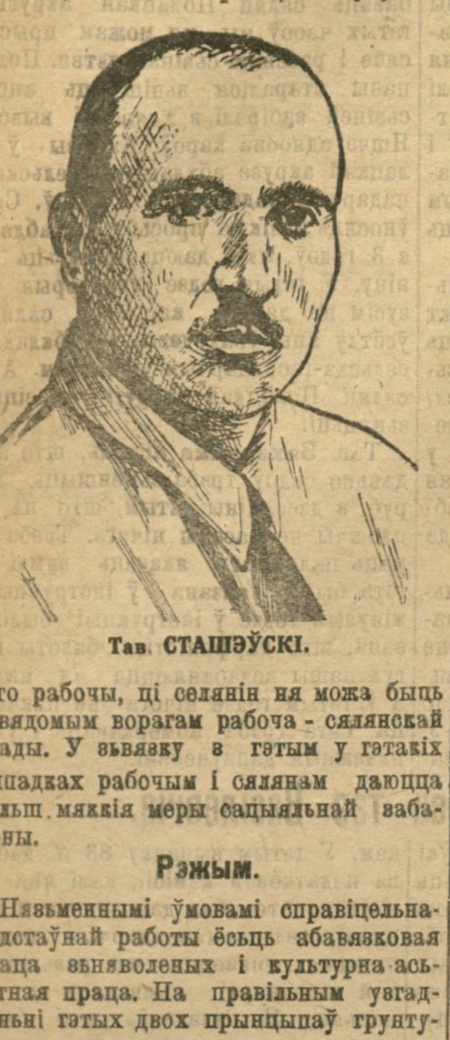

Тав. СТАШЭЎСКІ.

Вызначаючы і прыстасоўваючы меры сацыяльнай абароны, мы ўяўляем, што рабочы, ці селянін ня можа быць сьвядомым ворагам рабоча-сялянскай улады. У зьвязку з гэтым у гэтакіх выпадках рабочым і сялянам даюцца больш мяккія меры сацыяльнай забароны.

Рэжым.

Нязьменнымі ўмовамі справіцельна-працоўнай работы ёсьць абавязковая праца зьняволеных і культурна-асьветная праца. На правільным узгадненьні гэтых двох прынцыпаў грунтуецца рэжым у месцох зьняволеньня.

Адгэтуль вынікае і другое,—для разумнага ажыцьцяўленьня справіцельна-працоўнай палітыкі рэжым павінен быць пазбаўлены ад усялякіх адзнак мук і зьнявагі чалавечнага гонару.

Кодэкс адхіляе ўсялякія надворныя адзнакі для зьняволеных. Зьняволеньне, як мера справіцельнага напрамку, не забараняе насіць уласную вопратку, мець у камэрах мейсца і погляд мэдычна-санітарнага характару застаўляе ўтвараць пералік рэчаў, якія зьняволеныя могуць мець пры сабе. Неабходнасьць забароны ад злачынных дзеяньняў з боку тых ці іншых зьняволеных прымушае асабліва пільна сачыць за скарыстаньнем зьняволенымі рэчаў і начыньня, якімі магчыма рабіць раненьні і ўтвараць падкопы, праломы ў мэтах уцёку.

Савецкая справіцельна-працоўная палітыка ня мае сваёй задачай абмежаваць знадворку зьняволеных, дзеля гэтага, як агульнае правіла, усе яны карыстаюцца правам перапіскі і пабачаньня.

Рацыяналізацыя вытворчасьці.

У зьвязку з неабходнасьцю паставіць працу зьняволеных на належную вышыню, адміністрацыі месц зьняволеньня патрэбна выканаць вялікую работу ў сэнсе рацыянальнай пастаноўкі вытворчасьці, умелага скарыстаньня рабочай сілы, рэалізацыі прадукцыі, прыстасаваньня да ўмоў рынку і г. д.

У нашых умовах асобную ўвагу патрэбна аддаць сельска-гаспадарчым калёніям; яны ў нас маюць выключнае значэньне. Гаспадарка ў іх павінна весьціся пад кіраўніцтвам добрых аграномаў. Патрэбна ўяўляць умовы раёну і будавацца ў інтэнсыўных формах скарыстаньня зямлі. Толькі такім чынам калёніі будуць паказальнымі і стануць школамі навучаньня для зьняволеных.

Адміністрацыя месца зьняволеньня пры назначэньні працы павінна кіравацца прыхільнасьцю зьняволенага да тэй ці іншай працы, яго ведамі, папярэднімі яго заняткамі, здароўем яго і мажлівасьцю скарыстаць гэтыя веды ім самім пасьля выхаду з справіцельна-працоўнай установы.

Выхаваўчае ўзьдзеяньне.

Савецкая ўлада ня ставіць задачы «перерождать» і «перевоспитывать» людзей, як гэта робіцца ў буржуазных турмах, дзе на падставе гэтай ідэялёгіі робіцца поўны зьдзек над асобаю зьняволенага.

Наша мэта: дапамагчы праваправушыцелю прыстасавацца да ўмоў працоўнага жыцьця і вярнуцца ў вобчаства больш усталяваўшымся.

Калі часам праваправушыцель прышоў у справіцельна-працоўную ўстанову няпісьменным, ён павінен выйсьці адтуль пісьменным; калі прышоў малапісьменны—павінен падмацавацца і атрымаць асьвету, калі ведае рамясло, ён мае магчымасьць і павінен тут прайсьці прафэсыйную школу, калі ён надта загрубелы і повен усялякімі забабонамі, яму дадуць магчымасьць пазбавіцца ад іх. Калі ён выйдзе з запасам належных вэдаў, больш культурным, то гэтым самым зьняволены стане сацыяльна прыстасаваным, псыхалёгічна больш усталяваўшымся да ўмоў жыцьця і працы.

Вялікай увагі патрабуе ліквідацыя палітычнай няпісьменнасьці. Культкамісіі павінны дапамагаць разьвіцьцю палітычнай і клясавай сьвядомасьці выпадкова ўпаўшых у злачынства рабочых і сялян. Для гэткага кантынгэнту праваправушыцеляў месца зьняволеньня павінна стаць школай грамадзкай асьветы.

Дапамога вызваленым.

Ня можа быць спрэчак у тым, што дапамога вызваленым ёсьць зусім неабходная мера дзеля барацьбы са злачынствам для папярэджаньня рэцыдыву. Гэта адна з важнейшых мер сацыяльнай забароны.

Арганізацыя дапамогі па кодэксу робіцца камітэтамі дапамогі, асобнымі вобчаствамі, арганізуемымі згодна тыповага ўстава і іншымі.

Кодэксам прадугледжваюцца і сродкі гэтай дапамогі ў ліку 8 проц. з заробку зьняволенага, але мала; трэба 12 проц.

Ад'езд членоў сэсіі ЦВК БССР ў Віцебск на адчыненьне новае фабрыкі.

У зьвязку з маючым адбыцца адчыненьнем 2 новых карпусоў фабрыкі Мэтпрому ў Віцебску 3-яя сэсія ЦВК БССР выбрала камісію з членаў сэсіі ў складзе 9 чалавек: Калнін, Ерафееў, Гурэвіч, Бобрык, Пакановіч, Нэйман, Хаменка, Дзяткоўскі і Нікіфаровіч.

Учора ўночы камісія выехала у Віцебск для непасрэднага удзелу ў адчыненьні фабрыкі.

Каапэрацыя і грамадзкасьць.

Усё наша савецкае жыцьцё—і палітычнае, і гаспадарчае, і культурнае—будуецца на аснове шырокае грамадзкасьці.

Партыя, саветы, прафсаюзы, каапэрацыя, дабраахвотныя таварыствы—вось галоўныя формы савецкае грамадзкасьці, якія забясьпечаюць актыўны ўдзел працоўных колаў грамадзянства ў нашым сац. будаўніцтве.

Савецкая грамадзкасьць мае перад сабою дзьве мэты: па-першае, практычную—яна забясьпячае нам нашы дасягненьні сёньняшняга дню, і па-другое—выхаваўчую, уцягваючы шырокія колы працоўных у агульную калектыўную працу. Наша савецкая грамадзкасьць выпрацоўвае людзей новае культуры, як-бы новую пароду людзей для будучае сацыялістычнае грамады.

У бягучы пэрыяд нашага будаўніцтва адной з самых важных частак нашае грамадзкасьці, асабліва ў вёсцы, зьяўляецца каапэрацыя.

Яна практычна, на справе выводзіць селяніна з яго гаспадарчае і культурнае адсталасьці і паказвае яму карысьць ад аб'яднаньня сваіх сіл і сродкаў з сіламі і сродкамі сваіх аднасяльчан.

Вось дзеля чаго яшчэ ў 1923 г. Ленін пісаў: «Раней мы цэнтр цяжару ўскладалі і павінны былі ўскладаць на палітычную барацьбу, рэвалюцыю, заваёву ўлады і г. д. Зараз-жа цэнтр цяжару гэтак зьмяняецца, што пераносіцца на мірную, арганізацыйную «культурную працу»... «А гэта культурную працу ў сялянства, як эканамічная мэта, прасьледуе якраз каапэраваньне».

Але выканаць сваю задачу, як практычную, гэтак і выхаваўчую, каапэрацыя можа толькі тады, калі яна запраўды зьяўляецца грамадзкаю арганізацыяй, калі ў яе працы бяруць актыўны ўдзел усе яе сябры.

Кажучы аб падтрыманьні каапэрацыі, Ленін пісаў, што «пад гэтым падтрыманьнем трэба разумець падтрыманьне такога каапэрацыйнага абароту, у якім запраўды бяруць удзел запраўдныя гушчы жыхарства». Калі зараз наша каапэрацыя яшчэ не стаіць на належнай вышыні, дык гэта залежыць ад таго, што грамадзкасьці ў ёй бракуе. Праца каапэрацыі павінна быць ня толькі працай праўленьня каапэратыву, але і працаю ўсіх яго сяброў. Толькі калі будзе зацікаўленасьць, актыўнасьць і кантроль з боку жыхарства, толькі тады будуць зьнішчаны заганы нашае савецкае каапэрацыі, растрата народных сродкаў, няўменьне гандляваць, засільле кулакоў і г. д.

У асобе ўпаўнаважаных, сяброў крамных камісій, дэлегатак-практыкантак, курсантаў тэхнікумаў і каапэрацыйных курсаў, праз арганізацыю наўкола каапэратываў беднаты і серадзякоў, праз уцягненьне ў каапэрацыю настаўніцтва, аграномаў, мэдпэрсаналу—будуецца наша цывілізаваная каапэрацыйная грамадзкасьць. „А лад цывілізаваных каапэратараў пры грамадзкай уласнасьці на сродкі вырабу, пры клясавай перамозе пралетарыяту над буржуазеяй—гэта ёсьць лад сацыялізму“.

А. Я.

Аб'яднаньне 16 міліёнаў гаспадарак.

(Дасягненьні каапэрацыі ўсіх відаў).

Каапэрацыя ўсіх відаў з году ў год разьвіваецца, умацоўваецца, набывае ўсё большае значэньне ва ўсёй савецкай народнай гаспадарцы і з кожным годам выціскае прыватны капітал.

Каапэрацыйная сетка за апошнія гады значна пашырылася і ўмацнілася і мае: 25.536 спажывецкіх таварыстваў (50.961 краму, 38.000 сельска-гаспадарчых і крэдытных каапэратываў і 4.896 прамысловых каапэратываў) 910 мясцовых саюзаў (259 спажывецкіх, 435 сельска-гаспадарчых і 216 прамысловых) аб'яднаюць усе гэтыя каапэратывы. Уся каапэрацыйная сетка мае 16 міл. сяброў. Трэба мець на ўвазе, што ўсе гэтыя сябры каапэрацыі зьяўляюцца прадстаўнікамі гаспадаркі, або сям'і. Такім парадкам, каапэратывы аб'яднаюць не 16 міліёнаў асоб, а **16 міліёнаў гаспадарак.**

З 7.740 тысяч сяброў прафсаюзаў больш 4-х міліёнаў, ці звыш 54 проц. уваходзяць у каапэрацыйныя арганізацыі. У вёсцы з 22,5 міл. гаспадарак каапэравана каля 10 міл., г. з. больш 40 проц.

Агульны абарот гандлю СССР за 1924-25 г. (бяз унутранага сялянскага абароту) вылічаецца ў 21.365 міл. руб. Абарот каапэрацыі дасягае 5.270 міл. руб. (спажывецкая каапэрацыя 3.720 міл. руб., сель. гасп.—996,7 міл. руб. і самат.-прам.—553,7 міл. руб.). Гэта складае 24,7 проц. ад агульнага гандлёвага абароту і паказвае, што каапэрацыя адстае ад дзяржаўнага гандлю і дзяржаўнае прамысловасьці (50,4 проц., але ўжо дасягнула абароту прыватнага гандлю (24,9 проц.).

У бліжэйшы год абароты значна павялічацца. Так, абарот аднае спажывецкае каапэрацыі за палову 1925-26 году дасягнуў 3 міл. руб

За апошні час мы маем вялікія дасягненьні каапэрацыі ва ўсіх галінах як гаспадарчай, так і арганізацыйнай. Каапэрацыя, як адзін з асноўных удзельнікаў сацыялістычнага будаўніцтва, павінна мець сувязь з шырокімі коламі жыхарства, павінна іх уцягваць у практычную, кіруючую і кантрольную працу. Каапэрацыйная арганізацыя павінна стаць сваёю для кожнага яе сябра. Жанчыны і моладзь павінны быць асабліва ўцягнуты ў каапэрацыйную працу і стаць яе актыўнымі сябрамі.

У бягучым годзе перад каапэрацыяй стаіць задача—палепшыць якасьць працы. Цэны спажывецкае каапэрацыі павінны быць ня толькі значна меншыя за цэны прыватных гандляроў і ўплываць на зьніжэньне цэн у апошніх. Яны павінны быць меншыя, чым у дзяржаўным гандлі. Пакупка тавараў у каапэратыве павінна быць выгоднай для селяніна, не павінна быць спэкуляцыйнага ўхілу, бо гэта выклікае высокія цэны на прадметы шырокага ўжытку.

Каапэрацыйная грамадзкасьць павінна быць асноўным штурхачом разьвіцьця каапэрацыі.

Упарадкаваньне ўзаемаадносін каапэрацыі з дзяржаўнаю прамысловасьцю, прызнаньне апошняю каапэрацыі, як цэльнае сыстэмы, удзел каапэрацыі ва ўсіх дзяржаўных рэгулюючых органах—гэта таксама задачы, якія стаяць перад каапэрацыяй. Неабходна ўмацніць і прыцягнуць усе актыўныя сілы каапэрацыі да гэтых самых важных задач.

Каапэрацыя, бясспрэчна, будзе набываць усё большы ўплыў і значэньне. Яна будзе бязупынку разьвівацца. Пры ўмове разьвіцьця і ўмацненьня каапэрацыйнае грамадзкасьці шырокія колы рабочых і сялян стануць актыўнымі сябрамі сваёй каапэрацыйнай арганізацыі.

Л. М. Хінчук.

Сельска-гаспадарчая каапэрацыя.

Па ўсім СССР на 1-га студзеня г. г. налічвалася ўсіх саюзаў сельска-гаспадарчае каапэрацыі 371 (без Украіны, а з Украінаю—434). З іх на ўсе 32 нацыянальныя вобласьці і рэспублікі (БССР, Узбэкістан, Туркмэністан, ЗСФСР і аўтаномныя вобласьці і рэспублікі на тэрыторыі РСФСР) прыпадала 110 саюзаў.

Дакладныя весткі ёсьць аб 100 саюзах, якія на 1-га студзеня г. г. уцягнулі ў сваю сыстэму праз 6.216 каапэратываў 961.014 гаспадарак, ці 17 проц. усіх гаспадарак нацыянальных рэспублік і абласьцей.

Гэты сярэдні процант рэзка мяняецца ў паасобных рэспубліках, у адных—павялічаецца, а ў іншых—зьмяншаецца ў залежнасьці ад культурнасьці жыхарства і ад характару і спосабу весьці гаспадарку. Так, у Крыме, Немцаў Паваложжа, Беларусі, Башкірыі, Узбэкістане і інш. каапэравана ад 16 да 39 процантаў сялянскіх гаспадарак. Між іншым, ва Узбэкістане высокі процант каапэраваных гаспадарак тлумачыцца тым, што тут жыхарства каапэруецца наўкола бавоўны, а так каапэраваньне дасягае тут ня больш 5 проц.

У нацыянальных раёнах асабліва пасьпяхоўна разьвіваецца сельска-гаспадарчая каапэрацыя (крэдытныя і крэдытна-сельска-гаспадарчыя т-вы, меліярацыйныя і малочныя арцелі). Далей ідуць калектыўныя гаспадаркі. Апошняе месца займаюць саматужныя арцелі.

Трэба адзначыць умацненьне нацыянальнага элемэнту, асабліва ў нізавой сетцы. Раней у складзе праўленьняў было прадстаўнікоў карэннага жыхарства 62,7 проц., а іншага—37,3 проц. На 1-га студзеня 1926 г. гэтыя суадносіны зьмяніліся. Сярод праўленцаў карэннага жыхарства стала 69 проц., а іншага—31 проц. (весткі ад 1.679 каапэратываў) зусім іншая зьява заўважаецца ў кіруючых органах саюзаў. Тут процант карэннага жыхарства тымчасам зьмяншаецца, а іншага павялічваецца.

Фінансавае становішча нацыянальных каапэрацыйных арганізацый цяжкое. У 42 нацыянальных саюзах паявыя капіталы складаюць толькі 3,1 процант. да балянсу.

Сельска-гаспадарчая каапэрацыя ў нацыянальных раёнах даволі слабая і патрабуе да сябе значнае ўвагі Нацбюро пры Цэнтральным Савеце сельска-гаспадарчае каапэрацыі здолела з дапамогаю ЦСГ Банку ўмацніць каапэрацыйныя курсы ў нацыянальных раёнах.

У бягучым годзе ЦСГ Банк патраціць каля 200 тыс. рублёў на гэтыя курсы. Шмат якім раёнам грошы ўжо выдадзены і ў іх курсы працуюць.

З сродкаў дзяржаўнага бюджэту нацыянальныя саюзы ў бягучым годзе атрымалі 620 тыс. руб. доўгатэрміновага крэдыту на ўмацненьне абаротных сродкаў саюзаў. З гэтае сумы 100 тыс. руб. прызначана для сельска-гаспадарчае каапэрацыі 10 ці аўтаномных абласьцей, у якіх каапэрацыя гэткая слабая, што дагэтуль не змагла ўвайсьці сябрамі у сыстэму і працавала ў «дзікім» відзе. Гэта сума дапамагла каапэрацыі некаторых раёнаў аформіцца і ўвайсьці ў Сельскасаюз, а каапэрацыя рэшты раёнаў таксама будзе прынята ў сябры Сельскасаюзу ў працягу гэтага году.

Вось самыя галоўныя задачы сельска-гаспадарчае каапэрацыі ў нацыянальных раёнах: умела праводзіць рэжым эканоміі ў даных абставінах, г. зн. скарачаць накладныя выдаткі, ашчадна адносіцца да сродкаў і зьнішчыць у сябе сабезаўскую псыхалёгію. У арганізацыйнай галіне, апроч умацненьня агульнага абслугоўваньня сельска-гаспадарчае каапэрацыі нац-раёнаў неабходна заняцца вывучэньнем і распрацоўкаю мэтадаў каапэраваньня вандроўнага і паўвандроўнага жыхарства, якое жыве ў большасьці ў жывёлагадоўчых раёнах.

Ул. А.

Спажывецкая каапэрацыя БССР за год.

Нізкая таварнасьць сялянскае гаспадаркі, адсутнасьць у мінулым разьвітае прамысловасьці, зваротлівасьць прыватнага капіталу, растраты і адсутнасьць патрэбных працаўнікоў адмоўна ўплываюць на разьвіцьцё і рост гаспадаркі нашае Рэспублікі. Але, не зважаючы на гэта, спажывецкая каапэрацыя ў мінулым годзе бязупынна расла і разьвівалася і мае пэўныя дасягненьні і вагу ў гаспадарчым бюджэце Рэспублікі. Дасягненьні спажывецкае каапэрацыі больш значныя, чым дасягненьні іншых відаў і сыстэм каапэрацыі.

Спажывецкая каапэрацыя мае 1817 крам, што ў параўнаньні з мінулым годам дае павялічэньне на 27,7 проц. Адна крама ў сельскай мясцовасьці абслугоўвае 2498 жыхароў, ці 462 двары, а ў гарадох—1512 жыхароў. Лік сяброў сельскае спажывецкае каапэрацыі павялічыўся на 55.247 чал., ці на 35 проц., а рабочае—на 21,487 чал.. ці на 46,2 проц.

Адначасна спажывецкая каапэрацыя зьвярнула ўвагу на сацыяльны склад сваіх сяброў. Яна ўцягвае ў сябе вясковую беднату. Паявы капітал значна ўзрос, хаця сума паю на аднаго сябра яшчэ не дасягае сярэдняе лічбы паю па СССР. Паявы капітал сельскае спажывецкае каапэрацыі павялічыўся на 194.797 руб., г. з. на 97,9 проц., а рабочае—на 72.754 руб., ці на 50,9 проц. Гэтае дае 1 р. 90 к. на сябра-пайшчыка сельскае і 3 р. 75 к.—гарадзкае каапэрацыі.

Звароты спажывецкае каапэрацыі шпарка растуць. У гэтай галіне працы ёсьць больш буйныя дасягненьні, чым ва ўсіх іншых галінах. Звароты сельскае сеткі павялічыліся на 150 пр. ці на 14.433.000 руб., звароты гарадзкое сеткі—на 77,6 проц, ці на 11.687.000 руб., а звароты акрсаюзаў—на 68,7 проц., ці на 8.415.000 руб., Агульны зварот спажывецкае каапэрацыі дасягае 62,5 міл. руб., што складае 31,4 проц. агульнага тавараабароту Рэспублікі і 85,1 проц. звароту ўсіх сыстэм беларускае каапэрацыі.

Выдаткі спажывецкае каапэрацыі ўвесь час зьмяншаюцца і зараз дасягаюць: па сельскай сетцы—10,2 проц, па гарадзкой—9.8 проц., па акрсаюзах—4,2 проц. і па Белкаапсаюзу—3,6 проц.

Поруч з зьмяншэньнем выдаткаў зьмяншаліся і надбаўкі на тавары. Зараз надбаўкі складаюць па сельскай сетцы 14,7 проц., па гарадзкой рабочай—15,6 проц. і па акрсаюзах—7,3 пр. сабекошту.

У выніку ўпартае працы, цэны на тавары ў каапэрацыі былі ніжэй за цэны прыватных гандляроў на 20—25 проц. На паасобныя тавары розьніца цэн была яшчэ большая (скураныя—35-40 проц., шкло—31-34 проц. і г. д). Гэта даводзіць, што каапэрацыя давала спажыўцу бясспрэчную карысьць.

Звароты каапэрацыі сваімі сябрамі павялічыліся на 11—20 проц. і складаюць па сельскай сетцы 55 проц. яе агульнага звароту, па гарадзкой—50,8 проц, па акрсаюзу—89,7 проц. і па Белкаапсаюзу—91,3 проц. Спажывецкія таварыствы набываюць ад саюзаў 74 проц. усяе сваё закупкі. Пайшчык рабочае каапэрацыі траціць на пакупку тавараў у каапэрацыі 55 проц. свайго бюджэту (павял. на 14 проц.), а сялянскі двор—23 р. 22 к. (павялічэньне на 109 проц) Уласных сродкаў каапэрацыя мае не даволі. Вось суадносіны уласных сродкаў каапэрацыі да пазычаных: на 1 кастрычніка 1925 г. па сельскай сетцы—1:2,1, па рабочай—1:5,1, па саюзнай—1:10 і па Белкаапсаюзу—1:18,7.

Значна зьменшыліся растраты, якія зараз канчаткова зьнябываюцца. Спажывецкая каапэрацыя набыла ўжо практыку працы і мае адпаведных працаўнікоў, якія вядуць каапэрацыйна-грамадзкую працу не за страх, а за сумленьне. Якасьць і колькасьць інструктароў павялічылася.

Працаўнікі сеткі ўжо навучыліся пляніваць сваю працу і праводзіць яе па пэўнай сыстэме. У пэўныя тэрміны робяцца квартальныя, поўгадовыя і гадовыя сходы пайшчыкаў і ўпаўнаважаных.

Элемэнты грамадзкасьці ў працы каапэрацыі ўзмацніліся і разьвіваюцца. Сябра-пайшчык усё бліжэй становіцца да свайго каапэратыву, ён атрымлівае тыя тавары, якіх не стае, у першую чаргу, атрымлівае прэмію на забор, дывідэнд на поўны пай і г. д.

Працуе 1363 крамныя камісіі. Праца рэвізійных камісій ажыўляецца. Зімняя перавыбарная кампанія паказала вялікую зацікаўленасьць жыхарства ў каапэрацыі. Нядаўна скончыліся паўгадовыя сходы пайшчыкаў і ўпаўнаважаных, якія адбываліся пад лёзунгам: «Каапэраваньне беднаты».

Дзеля гэтае мэты адлічаны пэўныя сумы з прыбыткаў, што дае ўпэўненасьць у посьпеху.

У бягучы час мы ўжо маем магчымасьць заняцца падрыхтоўкай працаўнікоў для нізавое сеткі і акрсаюзаў. Шэраг акрсаюзаў мае ў сваім складзе інструктароў культурнікаў, вядзецца вялікая праца з кнігаю, працуюць гурткі каапэрацыйнае самаадукацыі і г. д.

У Віцебску ёсьць каапэрац. тэхнікум, які падрыхтоўвае працаўнікоў каапэрацыі. Усе спажывецкія таварыствы павінны яго падтрымаць і дапамагчы яму.

Усё пералічанае ёсьць толькі шкілет, схэма спажывецкае каапэрацыі. Яе трэба напоўніць пэўным зьместам, каб хутчэй перабудаваць нашу грамаду ў сацыялістычную.

Каб гэта было, трэба, як казаў Ленін, каб усё жыхарства было каапэравана і запраўды брала ўдзел у каапэрацыі. Паявы ўнос павінен быць не 1 р. 97 к. (сельская сетка) і 3 р. 57 к. (гарадзкая сетка), а 3 р. па сельскай сетцы і 5 р.—па рабочай.

Міжнародны Дзень Каапэрацыі павінен прыцягнуць увагу ўсіх працоўных да яе дасягненьняў і задач, каб пабудаваць на закладзеным падмурку моцны будынак сацыялізму.

М. Капцёў.

У САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ.

На Чэрвенскай выстаўцы па жывёлагадоўлі.

(Менская акруга).

27 чэрвеня ў сав. гаспадарцы «Натальлеўск» (1 в. ад Чэрвеня) адбылася выстаўка па жывёлагадоўлі Чэрвенскага раёну, першая, якая была прысьвечана аднэй спэцыяльнай галіне сельскай гаспадаркі. На вуліцах аграмадныя плякаты, якія клічуць на выстаўку, але тысячагалосы рынак Чэрвеня прыкоўвае селяніна. На выстаўку ідзе дзесяты, большай часткай моладзь. Экспанаты-ж вядуць толькі тыя, хто ўсё жыцьцё не нацешыцца на сваю жывёлу, так сказаць, аматары, ды і то ў большасьці заможнае жыхарства. Радавы-ж селянін застаўся збоку, ён яшчэ ў большасьці застаецца кансэрватарам, мала думае аб тым, як палепшыць сваю жывёлу, каб мець з яе карысьць якнайбольш, каб сапраўды можна было карову ці каня назваць кармільцамі. Але ж значная частка з іх упэўнена ў будучым. На іх вачох, нават у іх саміх, сельская гаспадарка падымаецца, а разам з ёю і галоўная яе галіна—жывёлагадоўля.

Выстаўку наведала чалавек да васьмісот. Экспанатаў-жа прадстаўлена значна менш, ды і то большай часткай заможнымі з жыхарства.

Пераважны лік займае буйная жывёла, з якой: жарабкоў 25 шт., кабыл 30, маладняку 29, быкоў 9 (з якіх 1 леташак), кароў 4 шт. З дробнай-жа жывёлы было толькі двое сьвіней і дзьве курыцы, ды і то сьвіньні былі толькі з сав. гасп. Раванічы і камуны «Красны Бераг».

На прэміраваньне лепшых экспанатаў выдадзена 31 натурпрэмія на суму ў 338 руб. 44 кап. і 14 дыплёмаў. Апошнія выдадзены больш заможнаму сялянству і савецкім гаспадаркам. У лік натуральных прэмій уваходзяць: спружынных барон 2, плугоў 13, акучнікаў 5, малочных набораў 5, набораў па ўходу за жывёлай 5, бібліятэчак 2 і 15 р. грашыма.

Прыемна было глядзець, як адзін перад другім на сваіх дамарошчаных жарабкох адбываліся спаборніцтвы між гаспадаркамі. Прысутныя дзівіліся, што праз палепшаньне сваёй пароды, толькі дзякуючы пільнаму догляду, можна выгадаваць такіх коняй.

Г. Н.

Як праходзіць кампанія па с.-г. падатку.

(Чэрвенскі р., Меншчына).

Для правільнага кіраўніцтва і пільнага падліку аб'ектаў абкладаньня ў сельсаветах райкомам РКП выдзелена было 16 партыйных таварышоў; да некаторых з іх былі дадзены і некалькі тэхнічныя працаўнікоў. Завначанымі таварышамі, апроч чыста тэхнічнай працы па выяўленьню аб'ектаў абкладаньня, праведзена 31 сход беднаты ў 35 вёсках і 15 агульных сходаў у 20 насельных пунктах.

У некаторых вёсках хадзілі чуткі, што падатак у сёлетнім годзе будзе значна ўзьнят. Праведзена вялізарная работа па тлумачэньню прынцыпаў новага падатку. Было шмат выпадкаў, што сялянства супроць абкладаньня сьвіней і часткай, больш заможныя, супроць неземляробчага заробку, але ўрэшце ўсюды ўпэўніліся, што разьмеркаваньне новага падатку зьяўляецца самым справядлівым.

Агулам, беднята вітае новую сыстэму с.-г. падатку. Ад многіх можна чуць: «Хто больш зарабляе, таму трэба і больш плаціць».

Г.

ПАДАТАК.

(Вясковы малюнак).

На сёньнешні сход ішлі ўсе сяляне па двох вельмі важных прычынах: папершаму, *за год першы* раз прышоў у вёску старшыня с.-с. і падругому—ведалі, што сёньня будуць вучытываць аб'кты абкладаньня па с.-г. падатку, а дзеля таго, што многія сяляне ведаюць парадак вылічэньня падатку, дык кожны амаль будзе мець магчымасьць прыблізна ведаць, колькі трэба плаціць.

На бярвеньнях і на прысьбе каля хаты сябры с.-с. вёскі сядзелі, а некаторыя сталі, усе гаспадары вёскі бойка гутарылі.

Першым пытаньнем стаяла тлумачэньне сёлетняга закону аб падатку, другім—вучот аб'ектаў абкладаньня.

Як скончыў свой даклад старшыня с.-с., дык усе казалі: «Сёлета падатак будзе лягчэй, вучытываецца ўвесь прыбытак грошамі і ад зямлі, і ад розных заработкаў».

Абралі ў камісію па вучоту аб'ектаў абкладаньня 2-х чалавек—камсамольцаў. Пакуль камісія падрыхтоўвала сьпісы, сяляне ажыўлёна гутарылі.

— Калі ты робіш скрынкі, дык больш і плаці падатку,—гаварыў адзін на скрыначніка.

— А што я патрат ніякіх не нясу?

— Патраты не залічуць, а прыбытак.

— Правільна—гаварылі хорам сяляне.

— А як яны будуць ведаць, колькі ў мяне прыбытку ад гэтага?

— Пэўна норма ёсьць—не схаваеш,—рагаталі ўсе.

— Ну, дык што-ж, нічога ня зробіш,—згадзіўся ён.

Скрыначнікаў у нас шмат. Мінулы год яны плацілі роўна з усімі—толькі за зямлю, а сёлета інакш.

— Калі ў цябе сын у шахтах, дык табе таксама больш прыкінуць.

— Да пэўна ўжо так,—гутарылі паміж сабою сяляне.

Камісія падрыхтавала сьпісы. Пры запісе зямлі, сенажаці, жывёлы—спрэчак няма, самае цікавае месца—вучот неземляробскіх прыбыткаў у гаспадарцы. Тут спрэчак было шмат і няпоўна вылічылі ў некаторых прыбыткі, але ўсё-ж з дапамогаю саміх сялян сябры камісіі вылічылі і неземляробскія заработкі: даход ад вырабу скрынак, праца на чыгунцы, шахцёрны заработак і інш.

Па сьпісах аб'ектаў абкладаньня відаць, што больш $^1/_3$ вёскі будуць вызвалены зусім ад падатку,—самы-ж вялікі падатак 25-30 руб.

Парадкам абкладаньня і наогул новым законам аб падатку сяляне здаволены.

Я. А.

Калінішчына.

Суд над селькорам.

(М. Чавусы, Магілеўшчына).

У чэрвені м-цы ў Чавускім нарсудзе разглядалася справа селькора Юркевіча па абвінавачаньню яго ў «паклёпе на грамадзянскага працаўніка»...

Зімой гэтага году ў мясцовай газэце „Магілёўскі Селянін“, у аддзеле „Пад лапцем“, зьмясьцілася заметка Юркевіча, ускрываючая п'янку і хуліганскія выбрыкі Зарэчанскага старшыні камітэту ўзаемадапамогі гр-на Ткачова.

Ткачоў-жа і пасьля заметкі нікольні ня спыніўся ў сваіх дзеяньнях. Надойчы, напрыклад, ён, з некаторымі суседзямі, самавольна затрымаў на зарэчанскім полі чужых коняй, узяў за іх сапраўдны „выкуп“ і атрыманыя грошы—прапіў...

Але мала гэтага...

Трэба-ж яшчэ і селькора „падкузьміць“, адбіць у яго, ды і ў іншых, ахвоту пісаць...

Ткачоў падае на т. Юркевіча заяву ў нарсуд...

На судзе ён нават адмаўляецца ад сьведак...

— Нэвошта мне?..

Я,—кажа—і бяз іх абыйдуся! „Старшыня“—памыліўся...

Знашоўся сьведка з другога боку—мясцовы камсамолец Праўдзікаў... Апошні падкрэсьліў паводзеньне гр-на Ткачова і падцьвердзіў вернасьць заметкі...

Тав. Юркевіч, пасьля пяцёххвіліннага перапынку нарады суда—апраўдан...

Аб чым-жа сьведчыць увесь гэты „працэс“?

Папершае, лішні раз паказвае, што селькору вельмі часта прыходзіцца працаваць у цяжкіх умовах варожага абкружаньня...

Падругое—і на гэта трэба зьвярнуць увагу—рэдакцыі газэт павінны выдаваць імя селькора толькі пасьля сапраўднага расьледваньня няправільнасьці яго заметак, калі стане ясна, што селькор пісаў па якіх-небудзь лічных матывах.

Дарэмна-ж падводзіць селькора пад суд—ня трэба!...

Зарэчанскі гурток „Прыхільнікаў газэты“

Весткі з месц.

Адчынілі дзіцячыя ясьлі.

У вёсцы Авікавічы-Стрыкілі (Капыскі р., Аршаншчына) самай далёкай і глухой у раёне адчынены гэтымі днямі дзіцячыя ясьлі. Ясьлі разьлічаны на 20 дзяцей. Ясьлі вялікая навіна для сялянства.

У дзень адчыненьня ясель жанчыны-мацеры нанесьлі дзяцей больш чым можна было зьмясьціць у ясьлях, і тыя мацеры, дзяцей якіх ня прынялі ў ясьлі з за недахвату месцаў, засталіся вельмі нездаволенымі.

Цэлы дзень таўпіліся жанчыны каля памяшканьня ясьляў, каб паглядзець, што іх дзеці будуць рабіць.

Д. Швораб.

Два новых пэдтэхнікумы.

З восені ў Воршы і Мазыры адчыняюцца беларускія пэдагагічныя тэхнікумы на 90 студэнтаў кожны, у абхваце 2-х першых курсаў.

Кіраўнікі газэтных гурткоў.

У Бабруйску закончыліся 2-хтыднёвыя курсы па падрыхтоўцы кіраўнікоў газэтных гурткоў. Курсы прайшлі добра, дзякуючы ўважліваму падбору дакладаў.

У выніку вышла з курсаў 30 кіраўнікоў газэтных гурткоў.

Двое ясьляў.

З 20 чэрвеня ў в. в. Дзьвіжкі і Кузьмічы (Каралінскі р., Мазыршчына) адчыніліся дзіцячыя ясьлі на 35 чалавек. Калі з раёнага цэнтру былі прывезены ложкі, бялізна, пасуда і іншае, то сабраліся бадай усе вяскоўцы. Ясьлі адчынены ў самых бяднейшых вёсках раёну і сялянства надта цікавіцца ясьлямі. Ясьлі ўтрымліваюцца на дзяржаўны кошт з дапамогаю грамадзкіх арганізацый. Ясьлі адчынены на рабочы летні час на тры месяцы.

В. Л.

Часовы дзяржаўны падатак на звышпрыбытак.

18-га чэрвеня г. г. ЦВК і СНК СССР агласілі пастанову аб часовым дзяржаўным падатку на звышпрыбытак. Гэта пастанова выклікана наступным.

У першай палове бягучага году наша гаспадарчае будаўніцтва стрэлася з цэлым шэрагам цяжкасьцяй, сярод якіх самая галоўная—востры таварны голад.

У выніку таварнага голаду значна павялічыліся розьнічныя цэны на тавары. Але ў той час, як цэны на вырабы і тавары дзяржаўнае і каапэрацыйнае прамысловасьці і гандлю ўвесь час рашуча рэгуляваліся, цэны ў прыватным гандлі зусім не рэгуляваліся і павялічаліся аднача сна з попытам.

Прыватны капітал, які быў заняты ў прамысловасьці і гандлі, пачаў выцягваць у гэты час вялізарны звышпрыбытак, інакш кажучы—прыватны капітал паднажыўся на таварным голадзе.

Гэта і ёсьць галоўная прычына таго, што ўрад выдаў закон аб часовым дзяржаўным падатку на звышпрыбытак. Непасрэдная мэта гэтага прыбытку—„вярнуць дзяржаве частку таго звышпрыбытку, які прыватны капітал атрымаў, скарыстоўваючы цяжкасьці нашага гаспадарчага будаўніцтва“.

Ці магчыма выявіць гэты звышпрыбытак і ападаткаваць яго пры нашай сучаснай сыстэме падаходнага прыбытку?

Бясспрэчна, што да пэўнае ступені наша падатковая сыстэма выконвае гэта. Але павялічэньне ставак падаходнага прыбытку разьлічана на ападаткаваньне прыбытку, які атрымліваецца ў звычайных і нармальных рыначных варунках. Такі прыбытак, які атрымліваў прыватны гандаль за апошні час у выніку надзвычайна добрых для яго рыначных варункаў, наша падатковая сыстэма не дае магчымасьці належна ападаткаваць. Вось чаму зьявілася неабходнасьць увесьці новы спэцыяльны падатак.

Зразумела, што як ня будзе тых варункаў, якія даюць магчымасьць прыватнаму капіталу атрымліваць звышпрыбытак, закон таксама будзе скасован.

Падатак на звышпрыбытак уводзіцца з II поўгодак бягучага году.

Ад падатку вызваляецца ўвесь дробны гандаль і прамысловасьць I і II разрадаў патэнтаў. Ападаткоўваюцца: «уласьнікі і хаўрусьнікі прыватных гандлёвых і прамысловых прадпрыёмстваў, якія выбіраюць патэнты ад III-га разраду і вышэй пры ўмове, калі яны прыцягваліся ў папярэдні абкладны пэрыяд да ўплаты падаходнага падатку па савакупнасьці прыбыткаў і калі прыбытак іх, які абкладаецца ў даным абкладным пэрыядзе, перавышае чатырохразовы неабкладаемы мінімум».

З гэтага артыкулу закону відно, што ня ўсе ўласьнікі гандлёва-прамысловых прадпрыёмстваў, пачынаючы з патэнтаў III разраду, плацяць гэты падатак.

Абкладаюцца гэтым падаткам толькі тыя прадпрыёмствы, якія ў I поўгодкі 1925-26 г. абкладаліся падаходным падаткам з прыбытку: па г.г. Менску і Віцебску вышэй чатырохразовага мінімуму, што не абкладаецца (400 р.), г. зн.—1600 руб., па г. г. Магілёву, Воршы і Бабруйску—з прыбытку вышэй 1400 руб. і ва ўсіх іншых гарадох—з прыбытку вышэй 1200 р.

Падатак на звышпрыбытак устанаўляецца ў процантных адносінах да вызначанае сумы падаходнага падатку. Чым большы процант росту прыбытку, тым вышэй стаўка падатку.

Вось прыклад: прадпрыёмства за I і II паўгодкі бягучага году мела аднолькавы абарот у 12.000 руб. Але ў першыя поўгодкі яно мела 1.800 руб. прыбытку ці 15. проц. да абароту, а ў другіх—2.400 руб. ці 20 проц. да абароту.

Розьніца ў прыбытковасьці—5 проц. У адносінах да процантаў прыбытку II паўгодак (20 проц.) гэты процант складае 25 проц.

Ад гэтае апошняе лічбы залежыць процант абкладкі.

Падаходны прагрэсыўны падатак з прыбытку II поўгодак (2.400 руб.) роўны 176 руб. Падатак на звышпрыбытак складае 25 проц. гэтае сумы ці 44 руб.

Апроч гандляроў і прамыслоўцаў абкладаюцца падаткам яшчэ асобы, якія займаюцца фактарствам, камісіянэрствам і экспэдытарскімі, крэдытнымі і іншымі апэрацыямі. Падатак на звышпрыбытак гэтае катэгорыі асоб будзе вылічацца ў залежнасьці ад розьніцы атрыманага інш. прыбытку за два сумежныя поўгодкі і таксама будзе складаць пэўны процант да іх стаўкі падаходнага падатку.

З.

Рабочае жыцьцё.

Як з гуся вада.

(На заводзе імя Домбаля, Н.-Барысаў).

Ужо колькі раз „цьвярдзілі“ Шкляному Трэсту, што завод «Домбаля» арганізацыйна і вытворча стаіць на шляху распаду, «але воз і зараз там».

Наогул-жа, завод ня можа паскардзіцца, што яго заганы слаба высьвятляліся ў друку, але на гэты раз мы яшчэ больш рашуча жадаем паставіць гэта пытаньне, бо трэстаўскае нядбайства пачынае біць па дзяржаўнай кішэні.

Вось як высьвятляе становішча справы на заводзе заўком, зацікаўленасьці якога павінны пазайздросьціць трэстаўскія праўленцы.

Жадаючы вызначыць сваё становішча ў вытворчасьці, як рабочае арганізацыі, заўком у спэцыяльнай дакладной запісцы адзначае, што трэст несвоечасна адказвае на яго запытаньні; гэта-ж зусім ня спрыяе ўздыму аўтарытэту заўкому ў вачох рабочых.

Пастановы вытворчых камісій і нарад, не зважаючы на іх відочную карысьць і магчымасьць выканаць, вельмі слаба ажыцьцяўляюцца.

Спэцвопратка ня выдадзена, хоць праўленьне трэсту абяцала яе выдаць у другой палове мая. Адсюль вынікае і зьмяншэньне зацікаўленасьці рабочых да прафсаюзнае працы.

У асобку, аб дыме на заводзе і аб тым, колькі каштуе завод трэсту, з пункту гледжаньня «рэжыму эканоміі».

З надыходам лета варункі працы так пагоршыліся, што былі выпадкі, калі рабочыя млелі ад сьпякоты, шмат кваліфікаваных рабочых хоча зусім пакінуць завод, і ён можа застацца без кваліфікаванае сілы.

Пагоршаньне варункаў працы выклікала зьмяншэньне прадукцыйнасьці працы. **У красавіку ў суткі выпрацоўвалася 30-31 тыс. бутэляк, а ў маі выпрацоўка зьменшылася да 20-21 тыс.**

Незважаючы на ўсе прапановы заўкому, на заводзе дагэтуль яшчэ не ўстаноўлены правілы ўнутранога распарадку, што шкодзіць вытворчай дысцыпліне.

На пададзеных лічбах прадукцыйнасьці працы на заводзе мы і спыняемся, лічачы, што яны павінны запэўніць трэст лепш усяго.

Паказаныя заганы прызнаны і заводзкімі прафсаюзнымі арганізацыямі і акружкомам партыі, якія патрабуюць зьнішчыць іх.

Машывін.

На асадку рабкора.

НЯ ТРЭБА ПАВЯЛІЧАЦЬ ЛІКУ БЕСПРАЦОЎНЫХ.

(Хлебапякарня МЦРК № 4).

Частка нашай хлебапякарні з 2-мя печамі прылягае да Цэнтраархіву, які, боячыся пажару, узбудзіў хадайніцтва перад вышэйшымі органамі аб зачыненьні гэтай часткі.

Адміністрацыя хлебапякарні мяркуе звольніць з працы групу рабочых ад гэтых 2-х печаў.

Гэтага можна ўнікнуць праз перавод хлебапякарні на 2-хзьменную працу. Такую прапанову і ўнёс старшыня завкому хлебапякарняў, аднак адміністрацыя гэтага чамусьці ня хоча.

Трэба гэтае пытаньне ўладзіць так, каб не павялічаць ліку беспрацоўных.

Пекар.

ВОСЬ ДЫК БЕСПРАЦОЎНЫ.

Добра ішла справа ў „беспрацоўнага“ т. Валодзька (сябра саюзу скур. пр-ці)

Атрымоўваў сабе дапамогу па беспрацоўю, прымаў заказы, якія сыпаліся да яго з кожным днём усё больш і больш і г. д. Словам, усё ішло, як па масьле.

Але ўздумалася саюзу, на бяду для т. Валодзька, праканацца ў тым, як ён пажывае і ці многа нажывае..

З гэтага і пачалася бяда.

Камісія, якая адведала т. Валодзька, застала ў яго заказчыка, убачыла машыну дзеля выпаўненьня заказаў, шмат ужо прынятых заказаў і г. д.

Тут ізноў справа пашла, як па масьле—т. Валодзька пазбавіўся дапамогі па „беспрацоўю“. Магчыма, што пазбавіцца і саюзнага білету.

Корсак.

СПАРТСМЭНЫ... БЯЗ ТРУСІКАЎ.

(Завод імя Домбаля, Нова-Барысаў).

Цягнецца гэтая гісторыя ўжо некалькі месяцаў. Цягнецца і здаецца ёй ужо ніколі і канца ня будзе.

На заводзе Домбаля ёсьць спартыўны гурток. У чым справа. «Хорошее начинание». У моцным целе моцны дух. Займайцеся, хлопцы.

Але няма ў гэтага гуртка трусікаў.

Вось гэта ўжо горш. Як гэта бяз іх. Не ў гарнітуры-ж Адама і Евы.

Паслухайце далей. І пачаў спартыўны гурток «на вполне законных основаниях» у завкома трусікаў патрабаваць. Толькі што мала ад гэтага карысьці. Хоць «ангельскія ноты» пішы, а трусікаў няма. Адкладвае завком, адкладвае.

А гісторыя пакуль цягнецца. Ці будзе ёй калі канец.

Спартсмэн бяз трусікаў.

На кафляным заводзе.

(Менск).

На Пярэсьпе каля заразных бальніц і між пахіліўшыхся дамоў прытуліўся Менскі кафельны завод.

Ціхата...

Ня чуваць таго грохату, стуку варстатаў, малаткоў, лязгу жалеза, якім звычайна адзначаюцца мэталюргічныя заводы.

Рытмічна гудзіць лёкамабіль, часткі якога адлiваюцца сталёвым бляскам чыстаты, трансмісіі, якія прыводзяць у жыцьцё млын для размолу кафельнай глязуры, прэс для гліны і „шлём“.

Рабочы кідае тачку за тачкай гліны з крэйдай у басэйн з вадой па лопасьці „шлёму“; і... па драўлянаму жолабу вада, разьмешаная з глінай, цурком ляціць праз увесь падворак на драўляныя плятформы.

* * *

У цёмным мураваным калідоры, паміж кафельных плітак, спаткаўся з намі барадаты старычок год пад 60.

Гэта быў старшы майстар.

Загадчыка ня было. Ён—у трэсьце і наездамі бывае тут.

— Чым магу служыць?

Старэнькі ведаў, што мы яго шукаем.

Мы адракамандаваліся.

— А.. ад... газэты...

І на твары яго можна было прачытаць: „Рэдкія гэта ў нас госьці. Аб заводзе нашым амаль зусім яшчэ і ня пісалася“.

Яго твар неяк прыемна і радасна ўсьміхнуўся.

— Калі ласка...

Мы прайшлі па цёмных „катакомбах“ аднанаверхнага муру. Пах сыры, пах гліны адчуваўся ўсюды.

Гудок лёкамабілю неяк востра і няпрыемна адгудзеў 12.

Палуднаваць...

На паліцах ляжалі яшчэ сырыя пліты кафлі.

Між паліц праходзячы мы заўважылі нейкія часткі старой паржавелай машыны.

— Гэта.. для выpабу чарапіцы. Раней рабілі—паясьніў майстар.

— А ў сучасны момант?

— М .. м... палякі... немцы...

— Што палякі?

— А... гэта .. у часе белапалякаў і немцаў... акупацыя... Кафельны завод Менску зруйнавалі,—паясьніў старшы майстар.

І... толькі ў 1921-22 годзе завод пачаў мала-па-малу рамантавацца і замёршае жыцьцё заводу ажыло.

У сучасны момант ёсьць ад заводу і прыбытак. Так, 1925 г. даў ужо 7.000 р.

Чарапіц завод пакуль-што не выпрацоўвае.

Спэцыяльны выраб заводу гэта—белыя паліраваныя кафлі. Галоўнымі і асноўнымі спажыўцамі кафлю зьяўляюцца „Жылстрой“, Камхоз БССР і інш.

У даваенны час, калі завод ня быў зруйнаваны, галоўнымі спажыўцамі кафлі, чарапіцы зьяўляліся цэнтры Расеі, польскага краю, як: Масква, Арол, Варшава ды інш.

У сучасны момант ролю пастаўкі кафлю ў буйныя цэнтры СССР узялі на сябе заводы ў м. Капысь (Магілёўская акруга).

І... Менскі кафельны завод з імі ў канкурэнцыю ня ўступае.

Сваю кафлю завод на Беларусі рэалізуе даадказу. Нават іншыя разы адчуваецца і недахоп.

Завод у сучасны момант выпрацоўвае ў дзень каля 750 кафляў і 750 пасадак.

Было-б больш мэханізавана прадпрыёмства, дык больш можна было-б выпрацоўваць.

Хоць па якасьці кафля сучасная і ня ўступіць той, якая будзе апрацавана на машыне, але выпрацоўка кафлі, асабліва ў сырцы дзівіць вас сваёй саматужнасьцю і прымітывам.

З „машын“ (камічная назва) у сырцовым аддзяленьні ёсьць толькі невялічкі прэсік, які на абкладах кафлі выціскае пазы. А самую кафлю (аснова яе) рэжуць з драўлянага прыбору на пластлі дротам.

Далей...

Маленькі ножык „план шэр-цыркуль“ абгладжвае верх пліткі, прыкладваюцца абклады,—трохі яшчэ апрацоўкі і... кафля ўжо гатовая, але сырая ідзе на аблiўку глязурам, затым у печ і г. д.

Рабочыя (і адміністрацыя) выхоўваюць і нежаць думку, што завод у будучыне будзе мэханізаваны і ручная апрацоўка адыйдзе ў вобласьць паданьняў.

Зарплата рабочых, якіх налічваецца каля 50-ці, у гэтым годзе ўжо павялічылася на 10 проц.

Праца ідзе па прынцыпу зьдзельшчыны, а дзеля гэтага іншыя рабочыя зарабляюць досыць добра.

Увечары рабочыя і асабліва моладзь наведваюць тамтэйшы клюб (здаецца) Дзям'яна Беднага,—гуляюць у шашкі, чытаюць газэты ды інш.

* * *

Завод заціхае і... глядзіць цёмнымі вачамі-вокнамі на вуліцу і пустыр з другога боку... І толькі ўночы выдзяляюцца закіпутыя сілуэты трох вялізарных чыгунных катлоў і зломкаў шэсьцерняў і махавікоў—гэтых сьлядоў „культурных“ прышэльцаў Захаду. Чорныя правалы вокнаў са зьдзіўленьнем паглядаюць на астаткі руін.

Ю. Каваль.

Хроніка.

ДА МІЖНАРОДНАГА ДНЮ КААПЭРАЦЫІ.

Сёньня амаль усе кватэрна-каапэрацыйныя таварыствы г. Менску праводзяць агульныя сходы. На сходах абгаварваюцца пытаньні аб міжнародным дні каапэрацыі, а таксама праводзіцца кампанія па ўцягненьні ў каапэрацыю большага ліку сяброў.

АСЬВЕТА.

Пэдагагічныя курсы.

Увосені НКА адчыняе беларускія 2-х гадовыя пэдагагічныя курсы ў Менску, Віцебску, Магілёве і аднагадовыя—у Рагачове, Полацку, Мсьціслаўлі і Мозыры.

Адначасна будуць адчынены 2-х гадовыя яўрэйскія курсы ў Менску.

Вячэрнія рабочыя тэхнікумы.

З пачаткам новага вучэбнага году ў Менску і ў Віцебску адчыняюцца два новых вячэрнія рабочыя тэхнікумы. Апошнія будуць абслугоўваць выключна рабочую моладзь.

Лікпункты на ваколіцах.

У бягучым сэзоне на ваколіцах г. Менску будуць арганізованы 8 новых лікпунктаў, на якіх будзе навучацца 400 чалавек.

Прафшкола ў сялянскай гаспадарцы.

У Бачэйкаўскім р. Віцебскай акругі пры гаспадарцы селяніна-вопытніка Мароза, Глаўпрафасьветы адчыняе прафшколу садоўніцтва і пчалярства на 30 чалавек.

Прыём у беларускую с.-г. акадэмію.

Прыём у с.-г. акадэмію ў наступным вучэбным годзе будзе ўстаноўлен гэткі: на першы курс 360 чалавек з іх 180 на агранамічны факультэт, 100 на землябудаўнічы, 50 на мэліярацыйны і 30 на лясны факультэт. Прыём заяў з 1 ліпеня па 1 верасьня.

Пачатак заняткаў 15 жніўня.

Да прыёму ў вайскова-мэдыцынскую акадэмію.

Апрача кандыдатаў, якія будуць камандыраваны па разьвёрстцы вайсковымі і грамадзкімі ўстановамі ў акадэмію будуць прымацца таксама гр-не, якія маюць агульна-адукацыйную падрыхтоўку ў аб'ёме рабфаку і якія вытрымаюць адпаведны акзамін. Прыём заяваў да 1-га жніўня.

У НАРКАМ'ЮСЬЦЕ.

Папулярызацыя права.

Наркам'юст распрацоўвае мэтадычную праграму і тэзысы для папулярызацыі савецкага права сярод насяленьня і народных засядацеляў у нарсудох.

Барацьба з валакітай.

Намечан шэраг мер па ўпрашчэньню руху спраў ва ўсіх судовых органах БССР.

Гэтым маецца на ўвазе паляжыць пачатак рашучай барацьбе з судовай валакітай і бюракратызмам.

Кваліфікацыя тэхнічных працаўнікоў.

Распрацоўваюцца мэтадычныя праграмы па падняцьцю кваліфікацыі тэхнічных працаўнікоў у судох.

Асноўны шлях для дасягненьня гэтага—гурткі па досьледу канцэлярскай працы ва ўстановах суда.

Урэгуляваньне справы па падставе рэвізій.

Намечан парадак апрацоўкі вынікаў рэвізій акруговых судоў.

На падставе гэтых матар'ялаў будуць выдавацца інструкцыі і дырэктыўныя артыкулы для ліквідацыі выкрытых рэвізіямі ненармальнасьцяў.

АВІЯХІМ.

Дзень Авіяхіму.

У сёлетнім годзе дзень чырвонага флёту і хіміі будзе праведзен супольна з днём вызваленьня Беларусі ад белапалякаў.

Галоўны лёзунг сьвята авіяхіму гэта „За вялікія савецкія пералёты". На масавых сходах прысьвечаных 11 ліпеня, таксама будуць ставіцца даклады для папулярызацыі авіяхіму. У Менску будуць наладжаны масавыя паказаныя напады з газам.

Для правядзеньня авіяхімскай кампаніі выдзелена спэцыяльная камісія.

Выпуск курсаў авіяхіму.

У хуткім часе адбудзецца выпуск курсаў начальнікаў каманд вазду шных наблюдзеньняў. Курсы заканчвае 40 чалавек.

Газавыя „акцябрыны".

З 1 ліпеня ў Барысаве распачалі сваю працу газа-акурывальныя камеры. Усяго праз „газавыя акцябрыны" будзе прапушчана звыш 3.000 чалавек.

Газа-акурывальныя камеры ў Менску.

З 5 ліпеня ў Менску распачнуцца працы па газа-акурываньню пажарных каманд, міліцыі, вайсковых часьцей і авіяхім каманд.

БУДАЎНІЦТВА.

2.161.700 руб. на кватэрнае будаўніцтва.

У 4-м квартале сёлетняга году Беларускі камунальны банк выдасьць наступныя крэдыты: на кватэрнае будаўніцтва акруговым выканаўчым камітэтам—800.000 р., будаўнічай каапэрацыі—905.700 р., арэнднай каапэрацыі—336.000 руб. і прыватным асобам—120.000 руб.

Крэдыты прыватным асобам ў бліжэйшых днёх будзе выдавацца праз аддзяленьні Белсельбанку і таварыствы с.-г. крэдыту.

2.144.000 руб. прамысловым прадпрыёмствам.

Камунальны банк у 4-м квартале выдасьць 2.144 000 руб. доўгатэрміновых пазык для прамысловых камунальных прадпрыёмстваў у гэткім ліку: на каналізацыю—500 000 руб., на цагельні—255.000 руб., для прадпрыёмстваў раённага значэньня—100.000 руб., на электрыфікацыю—869.000 руб. і на вадаправоды—240.000 руб.

Частка крэдытаў будзе выдана на тэрмін да 10-х год, а другая да 5-х год.

Прыезд пралетарскага паэта ў Менск.

Праз некалькі дзён у Менск прыязджае пралетарскі паэта М. Сьвятлоў. У Менску паэта дасьць шэраг вечароў сваёй літаратурнай творчасьці.

Камсамольскае шэфства над флётам.

За апошні час значна ўзмацнела шэфская праца камсамольскай арганізацыі БССР над лінкорам «Парижская Коммуна». Зараз асобныя ячэйкі КСМ выпісваюць флёцкія бібліятэкі для азнаямленьня з жыцьцём маракоў. Рыхтуецца да друку спэцыяльны зборнік, прысьвечаны падшэфнаму лінкору.

Новы працоўны калектыў.

У Менску адчыняецца новы працоўны калектыў шаўцоў. Калектыў будзе разьлічан на 40 чалавек.

Барацьба з пошасьцю.

Н. К. Аховы Здароўя адпусьціў 400 рублёў Калінінскай і Барысаўскай акругам на ліквідацыю эпідэмічных хвароб. Арганізуюцца атрады па барацьбе з пошасьцю і павялічаецца лік заразных ложак.

Мэдыцынскі агляд студэнтаў БДУ.

Нядаўна закончыўся мэдыцынскі агляд студэнтаў БДУ, праз які прайшло 1.557 чалавек.

З 943 чал. мэдфаку абгледжана было 254 студэнты, з якіх аказалася хворых—143 і здаровых—111.

Характар хваробаў у большасьці—агульная ўсталасьць, раматус, тубэркулёз і прастуда.

КІНО.

Драмгурток клюбу імя К. Маркса для больш сталага вывучэньня кіно-тэхнікі наладжвае сьемку невялікай кіно-стужкі. Апошняя будзе прысьвечана бытавому—„сёньня".

Беларускі Дзяржаўны Тэатр.

Субота, 3-га ліпеня

7-я гастроль Ленінградзкай опэры

„СЕВИЛЬСКИЙ ЦИРЮЛЬНИК"

Кам. опэра ў 3-х акт., 4 абр. Муз. РОССІНІ.

Пачатак а 9 гадз.

Новы летні тэатр (Сад Прафінтэрн).

Субота, 3-га ліпеня.

Гастроль артыстаў Ленінградзкага Акадэмічнага Дзяржаўнага Тэатру

(б. Александрынскага).

З удзелам заслужанага артыста Рэспублікі Н. Н. ХАДОТАВА.

„Соната Крейцера"

(ЗА ОКЕАНОМ).

П'еса вядомага яўрэйскага пісьменьніка Я. Гордзіна.

Кіно „Красная Звезда"

ТРУС

Кіно-раман у 7 частках. Зьверх праграмы

ХРОНІКА

1-ы май у Чэха-Славакіі і г. д.

Галоўлітбел № 19249.

Фізкультура.

Фізкультурнае сьвята.

Сьвята 3-хгадовага юбілею Менскага акруговага савету фізкультуры распачынаецца сёньня ўрачыстым сходам фізкультурнікаў у клюбе імя К. Маркса. На сходзе адбудзецца ўшанаваньне старых фізкультурнікаў г. Менску.

3 ліпеня на спортпляцоўцы саду „Прафінтэрн" адбудуцца агульна-гарадзкія спаборніцтвы і выступленьні фізкультурнікаў.

Спаборніцтвы па баскетболу.

1 ліпеня на спорт-пляцоўцы „Дома асьветы" адбыліся спаборніцтвы па баскетболу між камандай „Дома асьветы" і клюбу савецкагандлёвых служачых. Спаборніцтвы далі наступныя вынікі—27:26 на карысьць каманды Дому асьветы.

СУД.

За згвалчаньне.

4 мая сёлетняга году Бабруйскі акруговы суд разглядаў справу па абвінавачаньню Довіда Катка, з грамадзян вёскі Старасельле Аршанскай акругі, праж. у г. Бабруйску.

Абвінавачваўся гр-н Каток у тым, што 20 лютага 1925 году ў Бабруйску, у сваім памяшканьні (дзе ён працаваў шаўцом) у 3 гадзіны дню згвалціў дзяўчынку-сірату Эстарку Кацнэльсон 11 год. Дзяўчынка была ў Д. Катка на ўтрыманьні.

Пасьля гэтага ён меў зносіны з дзяўчынкай да 9-га сакавіка 1925 году.

Суд устанавіў, што гр-н Д. Каток зрабіў праступленьні прадугледжанае артыкулам 167 Кр. Код. і прыгаварыў яго да 5-х год зьняволеньня бяз суровага адмежаваньня з пазбаўленьнем некаторых праў на 3 гады.

У. С.

Апавяшчэньне.

Да ведама сяброў Камунальнае Сэкцыі Гарсавету даводзіцца, што ў нядзелю, 4 ліпеня, адбудзецца экскурсія для агляду Менскай Электрычнай Станцыі і паездка па вузкакалявай чыгунцы на Цнянскую торфараспрацоўку.

Жадаючыя прыняць удзел у экскурсіі і паездцы, павінны зьявіцца на Электроўню, (Савецкая вул. № 108), а 10 гадз. зраньку.

Цягнік адойдзе на торфраспрацоўку а 11 гадзіне.

ШАХМАТЫ. № 77 3/VII 1926 г.

Пад рэдакцыяй А. Каспэрскага.

Задача В. Д. Кобац І. Я. Мавэль (Менск).

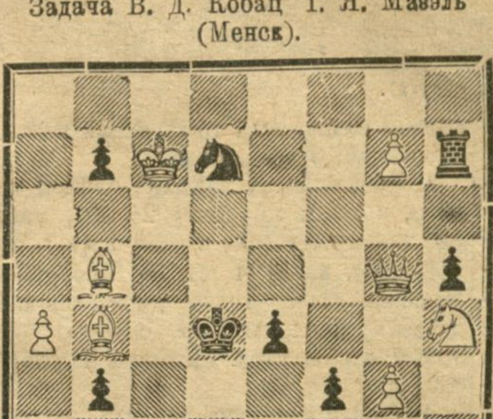

Мат у тры хады.

Бел. Кр с7. Ф g5 Сb4,b5, Кh4, п.п.а4. g3, g7.

Чорн. Кр d4, Л h7, С g2, К d7, f1 a2, b3, b7, e4, f2, f3, h5.

п.п. Партыя іграна Алехіным у Лёндане 15-I г.г. ня бачачы дашкі. Бел. Алёхін, чорн. Шварц.

1. d2 d4. К g8 f6. 2. c2-c4, g7-g6. 3. g2 g3. С f8 g7. 4 С f1-g2, 0-0 5. К b1-c3, d7-d6, 6. К g1-f3. К b8-c6. 7. d4-d5. К c6-a8. Ф d1-d3, b7- 9. К f3-d4. К a5 b7. 10. К d4 Ф d8-d7. 11. 0-0. a7-a5. 12. b2-b3. К c5. 13. Ф d3-c2, С c8 b7. 14. h2 Л a8-e8. 15. a2-a3. С b7:c6, 16. d5 Ф d7-c8. 17. b3 b4, a5:b4. 18. a3 К c5-a6. 19. Л a1-a4. К a6-b8. 20. b5, h7-h6. 21. Л a4-a7, e7-e5. 22. g1-h2, Кр g8 h7. 23. f2-f4. Л e8 24. f7:e5, Л e7:e5. 25. С c1-f4. Л e8. 26. К c3 d5. К f6:d5. 27. С g2 Ф c8-d8. 28. h2-h4. Ф d8-e7. 29. e2 Кр h7-h8. 30. Кр h2-g2, f7-f5. f1 e1. Л Кр h8-h7. 32. e3 e4. С h7 33. e4:f5, g7:f5, 34. c4-c5!!, b6:c5. b5-b6. Л e8-c8. 36. Ф c2-c3! Л f8 37. С f4:e5, d6:e5. 38 Ф c3:e5!! Ф e5. 39. Л e1:e5. Л e8:e5. 40. Л c7+ Л c8:c7. 41. b6:c7. Л e5 e8. c7:b8, ф Лe8:b8. 43. С d5-e6! Кр g6. 44. c6 c7. Л b8 f8. 45. c7- Л f8:c8. 46. С e6:c8, c5 c4. 47. С c4-c3. 48. С a6:d3. Кр. g6-f6. 49. g2-f3. Кр f6:e5. 50. Кр f3-e3, h 51. С d3 c2. Кр e5-f6. 52. Кр e Кр f6-g7. 53. Кр f4:f5, Кр g7- 54. Кр f5-f4.

Чорныя здаліся. Цікавая партыя. Алёхін выканаў 10-хадовую камбінацыю, 34 ход пачатак, канец 43 ход, і ва дошкай ня кожны здолее так выграць.

Навука і тэхніка.

360 кілёмэтраў на маторным матрацы.

Нязвычайна арыгінальнае маторнае судно зьявілася нядаўна на рацэ Дэмойнс у Амэрыцы. Яно складаецца са звычайнага матрацу, да якога прымацован матор. Матрац можа везьці 2-х пасажыраў з запасамі для людзей і матора. На гэтым матрацы з не прамакальнага матар'ялу адзін амэрыканец зрабіў падарожжу ў 360 кілёмэтраў, выклікаючы вялікае зьдзіўленьне прыбярэжнага насельніцтва.

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬ

НАРОДНЫ КАМІСАРЫЯТ ЗАМЕЖНАГА І ЎНУТРАНАГА ГАНДЛЮ БССР

) гэтым абвяшчае, (

што 25 га чэрвеня 1926 году ён запісаў у рэестар па рэгістрацыі трэстаў

ТРЭСТ ПАД НАЗВАЮ:

Беларускі Дзяржаўны трэст папяровае прамысловасьці (БЕЛБУМТРЭСТ).

Эканамічная Нарада пры СНК БССР зацьвердзіла статут вышэйпамянёнага трэсту пастановаю ад 21-га мая 1926 году.

Месцазнаходжаньне Праўленьня: гор. МЕНСК.

Прадмет вырабу: выраб розных гатункаў ПАПЕРЫ, КАРТОНУ, ТОЛЮ І ШПАЛЕРАЎ.

Ніжэй абвяшчаецца ўступны балянс трэсту на суму капіталу **2 378.000 руб.** (акруглёна) на 1 кастрычніка 1924 г., зацьверджаны прэзыдыумам ВСНГ БССР.

Кіраўнік Спраў Народнага Камісарыяту Унутранага Гандлю БССР НЕСЬЦЕРАЎ.

Зводны ўступны балянс

на I-га кастрычніка 1924 г.

па праўленьні і фабрыках Беларускага Дзяржаўнага Трэсту папяровае прамысловасьці.

АКТЫЎ.

№№ п. п.	НАЗВА РАХУНКАЎ.		СУМА. Частковая Руб.	К.	Агульная. Руб.	К.
1.	Маемасьць				1.797.397	85
2.	Матар'ялы				566.729	11
3.	Поўфабрыкаты				25.593	51
4.	Гатовыя вырабы				166.109	74
5.	Грашовыя сродкі	а) каса	13.317	21		
		б) бягучыя рахункі	17.636	99		
		в) каштоўныя паперы	13.963	77	44.917	97
6.	Пад'адчотныя сумы				5.666	46
7.	Дэбіторы				297.106	76
8.	Няпэўныя даўгі				17.276	66
9.	Абавязацельствы.	а) Вэксалі ў партфэлі	96.050	20		
		б) Вэксалі ў вучоце	138.857	59		
		в) Вэксалі пратэставан	275	—		
		г) накладзеныя плацяжы	1.084	79	236.267	58
10.	Няскончаныя апэрацыі				5.259	29
11.	Выдаткі будучага справаздачнага пэрыяду				6.868	43
12.	Няскончаныя капітальныя рамонты				7.909	89
13.	Няскончаная пабудова				5.135	07
	БАЛЯНС				3 182.238	32

ПАСЫЎ.

№№ п. п.	НАЗВА РАХУНКАЎ.		СУМА. Частковая. Руб.	К.	Агульная Руб.
1.	Капітал па статуту	а) асноўны	1.797.397	85	
		б) абаротны	580.512	03	2.377.90
2.	Рэзэрвны				31.74
3.	Амартызацыйны				45.40
4.	Фонд на паляпшэньне быту рабочых				14.79
5.	Фонд неліквідных каштоўнасьцяў				5.31
6.	Фонд на пакр. кап. рам. рабоч. кватэр				85
7.	Фонд для пакрыцьця няпэўных даўгоў				17.27
8.	Пазыкі і вэксалі	а) пазыкі пад тавары	30.000	—	
		б) Банкі па вучоту вэксал.	138.857	59	168.85
9.	Вэксалі выдадзеныя				189.76
10.	Крэдыторы				330.28
11.	Прыбытак за рахунак будучага году				7.1
	БАЛЯНС				3.182.23

Беларускі Дзяржаўны Трэст Папяровае Прамысловасьці (подпісы), „Белбумтрэст".

Прэзідэнцкая бібліятэка Рэспублікі Беларусь

Менск. 1-я дзяржаўная друкарня